

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení (KKRIZ)

**OCHRANA ŠKOL PŘED TEROREM A OSTATNÍMI
ÚTOKY**

Bakalářská práce

**Protective Measures of Schools against Terrorist and Other
Attacks**

Seminar thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Mgr. Leona LOUFGOVÁ

AUTOR PRÁCE

Michal PELANT

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Hrádku nad Nisou, dne 31. 10. 2023

.....
Michal PELANT

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou ochrany škol před teroristickými útoky a dalšími formami násilí. Cílem práce je vysvětlit pojem měkkého cíle, analyzovat aktuální bezpečnostní rizika, která mohou školy ohrozit a navrhnout efektivní strategie pro zlepšení jejich ochrany. Práce se zaměřuje na identifikaci klíčových rizikových faktorů a hodnocení stávajících bezpečnostních opatření ve školách. Využívá se kombinace teoretických přístupů a praktických příkladů z reálných situací. Důraz je v praktické části kladen na vyhodnocení připravenosti školního personálu a studentů v případě ohrožení konkrétní ZŠ. Výsledky této práce mohou sloužit jako podklad pro tvorbu bezpečnostních opatření na školách a jako podpůrný materiál pro bezpečnostní politiku školy.

KLÍČOVÁ SLOVA

bakalářská práce * ochrana škol * měkký cíl * útok * studenti * bezpečnostní politika * rizikový faktor

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the issue of protecting schools from terrorist attacks and other forms of violence. The aim of the thesis is to explain the concept of a soft target, analyze current security threats that may jeopardize schools, and propose effective strategies to improve their protection. The thesis focuses on identifying key risk factors and evaluating existing security measures in schools. It utilizes a combination of theoretical approaches and practical examples from real situations. Emphasis is placed on evaluating the preparedness of school staff and students in the event of a specific primary school being threatened in the practical part. The results of this thesis can serve as a basis for creating security measures in schools and as supporting material for the school's security policy.

KEYWORDS

bachelor thesis * school protection * soft target * attack * students * security policy * risk factor

Obsah

Úvod.....	6
1. Definice měkkého cíle a jeho příklady (typologie).....	7
1.1. Příkladová typologie měkkých cílů.....	7
1.1.1. Školní zařízení	7
1.1.2. Veřejná shromáždění	7
1.1.3. Nákupní centra.....	7
1.1.4. Veřejná doprava.....	7
2. Potencionální pachatelé útoků na měkké cíle.....	9
2.1. Domácí extremisté	9
2.2. Mezinárodní teroristé	9
2.3. Nepřátelé státu	10
2.4. Radikalizovaní jednotlivci.....	10
2.5. Psychopati nebo lidé s psychiatrickým onemocněním nebo psychickými problémy.....	10
3. Školní zařízení jako měkký cíl	12
3.1. Hrozby ze strany studentů	12
3.1.1. Sociální dynamika a šikana.....	13
3.1.2. Psychosociální stres a duševní zdraví	13
3.2. Hrozby ze strany pedagogů	13
3.2.1. Profesní stres a psychické zdraví pedagogů.....	14
3.2.2. Etická dilemata a morální stres	14
3.2.3. Nedostatečná profesní etika a konflikty mezi kolegy.....	14
3.3. Externí hrozby.....	14
4. Útoky na školy v České republice	15
4.1. První vražedný útok na území školy v České republice.....	15
4.2. Útok ve škole ve Žďáru nad Sázavou	16
4.3. Další útoky na školy v ČR.....	18
5. Útoky na školy ve světě.....	20
5.1. Útok na Columbine High School	21
6. Právní úprava zajištění bezpečnosti na školách v ČR	23
7. Ochrana škol jako měkkých cílů	26
7.1. Skladba bezpečnosti školského zařízení	27

7.2. Jednotlivé kroky zajištění bezpečnosti na škole dle „Metodiky pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe“	28
8. Praktická část	31
8.1. Rozhovor s ředitelem školy a krizovým interventem	31
8.2. Dotazníkové šetření	37
8.2.1. Studenti	37
8.2.2. Zaměstnanci	44
8.3. Limity výzkumu	49
Závěr	50
Zdroje	54
Seznam grafů	58
Seznam tabulek	58
Seznam příloh	59
Přílohy	60

Úvod

V dnešní době se bezpečnost veřejných institucí stává stále naléhavějším tématem v rámci celosvětového kontextu. Zvláště pak ochrana škol a školních prostorů před teroristickými útoky a jinými formami násilí získává na důležitosti. Tato práce se zabývá problematikou bezpečnosti škol v České republice s ohledem na současný kontext teroristických hrozeb a jiných potenciálních nebezpečí.

Za poslední dekádu jsme byli svědky tragických událostí, které postihly školní zařízení po celém světě, především pak v USA. Tyto faktické události poukazují na potřebu důkladné analýzy a implementace opatření, jež by měla zajistit bezpečnost žáků, učitelů a dalších zaměstnanců ve školních prostorách. V této práci se zaměřím na identifikaci potenciálních rizik, které hrozí školám, a na návrh strategií a postupů, které mohou přispět k prevenci a účinné reakci na možné hrozby.

Cílem této práce není pouze analyzovat aktuální stav bezpečnosti ve školách, ale také poskytnout praktické doporučení a postupy pro zlepšení celkové bezpečnostní situace. Práce se zaměří na spolupráci se školními orgány, řediteli, krizovými interventy a dalšími relevantními subjekty, aby bylo možné dosáhnout komplexního a účinného vyhodnocení bezpečnosti na školách a návrhu přístupu k zajištění bezpečnosti na dané škole.

Věřím, že tato práce přispěje k diskusi o bezpečnosti na školách v České republice a poskytne relevantní návrhy a doporučení, které lze následně implementovat s cílem zajistit bezpečné prostředí pro vzdělávání budoucích generací.

1. Definice měkkého cíle a jeho příklady (typologie)

V bezpečnostním kontextu se termín měkký cíl odkazuje na místa nebo objekty, které jsou vystaveny zvýšenému riziku teroristických útoků nebo jiných hrozeb a útoků kvůli jejich otevřené povaze, nedostatečnému zabezpečení a zpravidla velké koncentraci osob. Charakteristickým rysem měkkých cílů je jejich snadná dostupnost, relativně nízká úroveň ochrany, což je činí atraktivními pro potenciální útočníky. Jedná se tedy o vhodný cíl pro násilný útok, přičemž primárním cílem takového útoku jsou životy a zdraví lidí.

1.1. Příkladová typologie měkkých cílů

1.1.1. Školní zařízení

Školy často spadají do kategorie měkkých cílů kvůli otevřenému prostředí, kde se pohybuje velké množství lidí, včetně dětí a mládeže. Nedostatečná bezpečnostní opatření mohou zpřístupnit tyto instituce potenciálním hrozbám.

1.1.2. Veřejná shromáždění

Akce a události, které shromažďují velké množství lidí na veřejných prostranstvích, mohou být považovány za měkké cíle. Patří sem koncerty, festivaly nebo sportovní události, kde je obtížné kontrolovat každý vstup a pohyb osob.

1.1.3. Nákupní centra

Prostorová otevřenost nákupních center a jejich vysoká návštěvnost zvyšují jejich náchylnost k teroristickým útokům. Nedostatek fyzických bariér může usnadnit neautorizovaný přístup a pohyb osob s nekalými úmysly, zejména v období před Vánoci a během svátků.

1.1.4. Veřejná doprava

Autobusy, vlaky a metra jsou často považovány za měkké cíle, protože jsou otevřené širokému spektru osob a mohou být obtížně monitorovány z hlediska bezpečnosti.

Zajímavým faktorem je, že měkké cíle mohou mít různou formu a význam v závislosti na geografickém regionu a aktuálním kontextu bezpečnosti. Je nezbytné analyzovat a identifikovat specifické faktory, které činí dané místo měkkým cílem, a navrhnout opatření k minimalizaci rizika.¹

Termín "měkký cíl útoku" se začal používat v rámci vojenské strategie a diskuzích o bezpečnosti pravděpodobně od poloviny 20. století. Jedná se o koncept, který označuje cíle, které jsou méně chráněné nebo méně odolné vůči útokům než jiné, často civilní nebo nevojenské cíle. Pojem "měkký cíl" nebyl zaveden v jednom konkrétním okamžiku nebo události. Může být spojen s moderními konflikty a změnami v povaze válek, které vedly k zahrnutí civilních a infrastrukturních cílů do strategických plánů. Jeho popularita a význam se zvýšily v souvislosti s moderními válkami a konflikty jako je například terorismus. Tyto typy konfliktů přinesly diskuzi o strategii a taktice, včetně otázek, jakým způsobem zacházet s měkkými cíli.

¹ MINISTERSTVO VNITRA. *Ochrana měkkých cílů*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

2. Potencionální pachatelé útoků na měkké cíle

Teroristické útoky mohou být páčány jednotlivci nebo skupinami s různými motivacemi. V České republice byly doposud jen minimální projevy terorismu, ale je nezbytné porozumět různým možným pachatelům a jejich motivacím a uvědomovat si rizika, která vyplývají především z politické a globální situace. Zde jsou některé obecné kategorie pachatelů a příklady:

2.1. Domáci extremisté

Jedná se o osoby nebo skupiny s extrémním politickým nebo náboženským přesvědčením, které operují v rámci vlastní země. Jejich činnosti jsou zaměřeny převážně na domácí prostředí. Tyto osoby mohou považovat za nepřátelské určité skupiny obyvatelstva. Skupiny s určitým náboženským přesvědčením, skupiny určité rasy apod.

Důvodem může být politická nespokojenost, radikalizace, rasová nebo náboženská nenávisť. Domáci extremisté obvykle usilují o dosažení změn ve vlastní zemi. Jejich cíle mohou zahrnovat politické nebo sociální transformace na úrovni státu.

2.2. Mezinárodní teroristé

Mezinárodní teroristé jsou skupiny nebo jednotlivci, kteří překračují hranice své vlastní země. Jejich aktivity mohou být globální a často jsou napojeny na nadnárodní teroristické sítě nebo organizace. Členové mezinárodních teroristických organizací jsou například skupiny spojené s radikálním islámem.

Mezinárodní teroristé často mají globální politické nebo náboženské cíle a usilují o dosažení změn nejen ve své domovské zemi, ale i ve světovém měřítku. Jejich aktivity mohou zahrnovat teroristické útoky napříč hranicemi. Ideologie spojené s extremistickým výkladem náboženství, odvetou za politické nebo vojenské události jsou nejčastějšími důvody k páčání teroristických útoků.

2.3. Nepřátelé státu

Jednotlivci nebo skupiny, které mají motivaci poškodit daný stát nebo jeho obyvatele, mohou zvolit měkké cíle jako snadný a méně chráněný cíl.

2.4. Radikalizovaní jednotlivci

Lidé, kteří se stali radikálními kvůli osobním nebo sociálním faktorům, mohou útok cílit právě na měkké cíle.

2.5. Psychopati nebo lidé s psychiatrickým onemocněním nebo psychickými problémy

Osoby trpící psychopatií nebo vážnými psychiatrickými/mentálními poruchami mohou sejít z cesty a spáchat násilné činy na místech, kde je nižší bezpečnostní opatření. Může se však jednat jen o lidi, pro ně v bezvýhodné situaci, šikanované jedince, násilné kriminálníky, či se může jednat o čin ze msty apod.²

Je důležité si uvědomit, že skupiny a jednotlivci, kteří útočí na měkké cíle, mohou mít různé motivace a charakteristiky. Prevence a reakce na takové útoky vyžadují komplexní bezpečnostní opatření a spolupráci mezi složkami IZS a dalšími zúčastněnými subjekty i v rámci preventivní činnosti.³

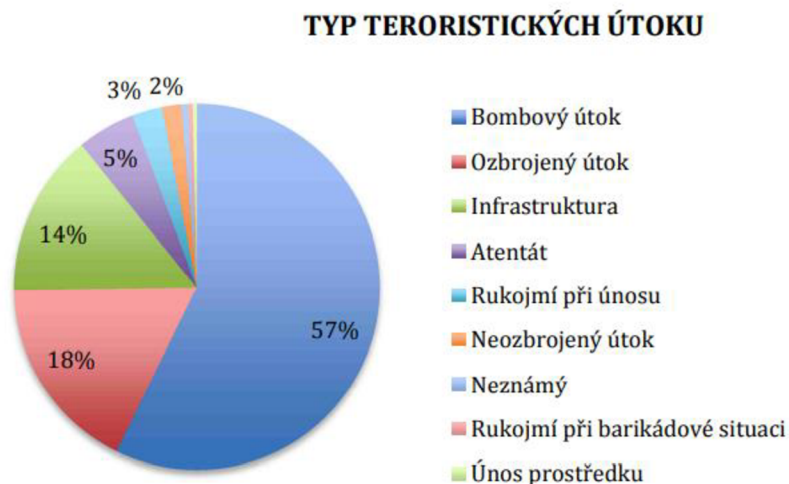
Abychom vytvořili efektivní strategii zabezpečení, je nezbytné systematicky pracovat s těmito hrozbami a navrhopat bezpečnostní opatření na základě znalosti taktik a postupů útočníků. Pro vytvoření metodiky zabezpečení měkkých cílů, staví Ministerstvo Vnitřní bezpečnosti České republiky její tvorbu na základě protiteroristického přístupu, který je dlouhodobě ověřený a zohledňuje faktory relevantní i pro drtivou většinu ostatních typů útoků na měkké cíle, včetně těch nejzávažnějších. Současný trend teroristických útoků je cílit na veřejná místa se slabým zabezpečením, kde symbolická vazba na specifické náboženství či národnost

² BADOŠEK, Radim. *Ochrana měkkých cílů*. Online. Česko - Slovenský portál o bezpečnosti. 2008. Dostupné z: <https://www.securityoutlines.cz/sileni-strelci-ve-skolach-historie-rizika-predikce-utoku-a-bezpecnostni-opatreni/>

hraje stále menší roli. Tím se dostala do popředí i otázka zabezpečení měkkých cílů jako bezpečnostní disciplína.⁴

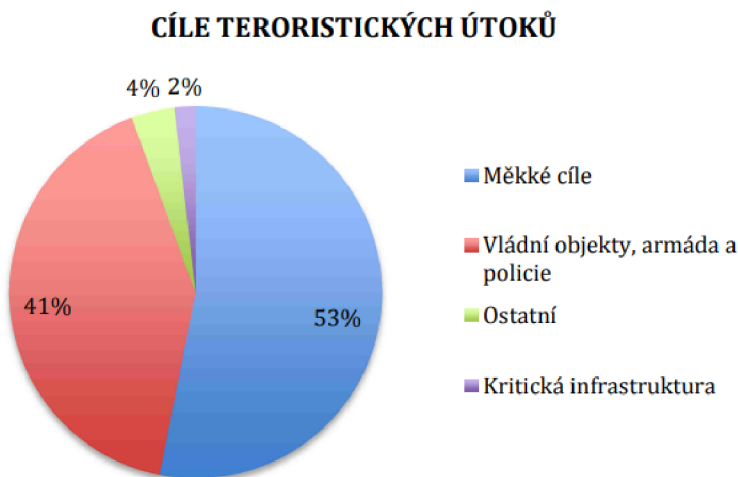
Pro účely této metodiky s názvem *Základy ochrany měkkých cílů* vydanou ministerstvem vnitra v roce 2016 byly vyhodnoceny teroristické útoky provedené v letech 1998 - 2014 v Evropě, kterých bylo celkem 52 974. Následující grafy jsou převzaté z tohoto dokumentu a ukazují jejich zacílení a způsob provedení:

Graf 1 – Jednotlivé typy teroristických útoků

Zdroj: MINISTERSTVO VNITRA. *Metodika Ochrana měkkých cílů*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

Graf 2 – Jednotlivé cíle teroristických útoků

Zdroj: MINISTERSTVO VNITRA. *Metodika Ochrana měkkých cílů*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

⁴ MINISTERSTVO VNITRA. *Metodika Ochrana měkkých cílů*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

3. Školní zařízení jako měkký cíl

„Vzhledem k přítomnosti dětí a jejich mimořádné zranitelnosti a současně vzhledem k hodnotě, jakou představují děti pro celou společnost, jsou útoky ve školách vnímány jako jedny z nejhorších. Incidenty z minulosti poukazují jak na možné teroristické útoky, tak i na útoky organizované samotnými žáky. Proto je u nich třeba i specifický bezpečnostní přístup.“ (Metodika Ministerstva vnitra České republiky Základy ochrany měkkých cílů, 2016)

Školní prostředí, které slouží ve své podstatě jako inkubátor a katalyzátor vzdělání, rozvoje osobnosti a mezilidských vztahů, bohužel může být také náchylné k násilným útokům. Násilné útoky ve školách mohou pocházet ze strany studentů, pedagogů nebo z vnějšího prostředí, přičemž tyto hrozby vyžadují systematickou analýzu a efektivní preventivní opatření. Nebudeme pojednávat o šikaně, mladických „strkanicích“ mezi chlapci kvůli dívce apod. Tato kapitola se bude zabývat školou jakožto měkkým cílem násilného útoku, zkoumáním hrozby a faktorů, které mohou vést k násilnému útoku, jehož důsledkem může být i smrt mnoha nevinných lidí, dětí, manželů, manželek, rodičů.

Jak bylo již psáno o několik kapitol výše, měkký cíl označuje objekt nebo místo, které je relativně snadné zasáhnout a zranit s minimálním rizikem odporu. Škola, s její otevřenou strukturou a v podstatě volným přístupem, se v mnoha ohledech stává takovým měkkým cílem. Přítomnost mnoha lidí, včetně nezletilých, a především v České republice omezeným technickým bezpečnostním zabezpečením činí školu náchylnou k různým formám násilného jednání.

3.1. Hrozby ze strany studentů

Studenti, kteří procházejí náročným obdobím adolescence, mohou představovat značnou výzvu pro bezpečnost školního prostředí. Faktory jako jsou šikana, sociální izolace, duševní nemoci a osobní problémy, popřípadě problémy rodinné mohou vést k agresivnímu jednání žáků, které může vyústit k násilnému útoku vedenému proti nevinným spolužákům a pedagogům. Analýza takových hrozeb vyžaduje pozornost ke komplexnímu hodnocení

psychosociálního klimatu ve škole. Hrozby ze strany studentů představují závažný aspekt v analýze bezpečnosti škol, kdy tyto mohou mít různé faktory.

3.1.1. Sociální dynamika a šikana

Jedním z klíčových faktorů, který může přispět k hrozbám ze strany studentů, je sociální dynamika ve školním prostředí. Šikana, včetně verbální, fyzické a online šikany může vytvářet napětí a vzájemnou nevraživost mezi studenty, což v extrémních případech může vyústit v plánování násilných činů.

3.1.2. Psychosociální stres a duševní zdraví

Problémy týkající se duševního zdraví a psychosociálního stresu mohou být dalším faktorem spojeným s hrozbami ze strany studentů. Nedostatek emocionální podpory, tlak vyvíjený na žáky ze strany školy, či rodinné problémy mohou mít dopad na duševní pohodu studentů a v extrémních případech mohou být spojeny s plánováním násilných útoků.

Identifikace varovných signálů je klíčová pro prevenci hrozeb ze strany studentů. Změny v chování, agresivní projevy, izolace nebo vyjádření násilných myšlenek by měly být brány vážně a měly by být podrobeny důkladnému sledování ze strany pedagogů a školního personálu. Hrozby ze strany studentů vyžadují systematický a citlivý přístup, který respektuje individuální potřeby a povahu každého studenta. Kombinace preventivních opatření, včasných intervencí a posílení sociálního/třídního ducha může přispět k vytvoření bezpečného školního prostředí, které podporuje vzdělání, rozvoj a zároveň minimalizuje rizika násilných incidentů

3.2. Hrozby ze strany pedagogů

Násilí ve školním prostředí může vycházet také od pedagogů. Mentální zdraví, pracovní stres a nízká morálka mohou vytvářet příznivé podmínky pro neprofesionální chování. Strategie prevence by měly zahrnovat podporu duševního zdraví pedagogů, včasné rozpoznání varovných signálů a posílení profesionální etiky. Podkapitoly níže přináší pohled na faktory, které mohou přispívat k takovým hrozbám.

3.2.1. Profesní stres a psychické zdraví pedagogů

Profesní stres je významným faktorem, který může přispívat k hrozbám ze strany pedagogů. Značný pracovní tlak, nedostatek podpory a syndrom vyhoření mohou negativně ovlivnit duševní zdraví pedagogů a vést k nekonstruktivnímu chování, včetně možnosti násilného jednání

3.2.2. Etická dilemata a morální stres

Pedagogové se mohou ocitnout v etických dilematech a morálním stresu, které jsou spojeny s jejich prací. Nedostatečné zvládnutí emocí a nejistota v rozhodování mohou vytvářet tlak, který má potencionální dopady na chování pedagogů.

3.2.3. Nedostatečná profesní etika a konflikty mezi kolegy

Nedodržování profesní etiky může také přispívat k vytváření hrozeb ze strany pedagogů. Konflikty v týmu, nespravedlivé jednání vedení nebo nedostatečná komunikace mohou vytvářet napětí a negativní atmosféru, což může vyústit v riziko nebezpečného chování.

Poskytování podpory duševního zdraví pedagogům je nezbytné pro prevenci potencionálních hrozeb. Programy profesního rozvoje, které zahrnují i školení v rámci řešení stresových situací, etických normách a komunikaci, mohou posílit schopnosti pedagogického sboru řešit výzvy a předcházet konfliktům.

3.3. Externí hrozby

Školy nejsou izolovaným ostrovem a útoky mohou přicházet i zvenčí. Bezpečnostní opatření by měla zahrnovat monitorování přístupu k budově, spolupráci s orgány IZS a vypracování krizových plánů pro případ externích hrozeb. Důležité je také technické zabezpečení škol. Toto však na většině škol v ČR značně pokulhá.⁵

⁵ BADOŠEK, Radim. *Ochrana měkkých cílů*. Online. Česko - Slovenský portál o bezpečnosti. 2008. Dostupné z: <https://www.securityoutlines.cz/sileni-strelci-ve-skolach-historie-rizika-predikce-utoku-a-bezpecnostni-opatreni/>

4. Útoky na školy v České republice

Útoky na školy představují otřesné a tragické události, které narušují pocit bezpečí a důvěry ve školní prostředí. I když se mohou jevit jako vzácné, jejich dopady jsou mimořádně závažné a často vedou ke ztrátám lidských životů a způsobují dlouhodobé trauma u obětí i jejich blízkých. Česká republika, jakožto země s relativně nízkou kriminalitou, není však imunní vůči této hrozbě. Historie zaznamenala několik incidentů útoků na školy, které vyvolaly diskusi o bezpečnosti ve vzdělávacích institucích České republiky a nutnosti prevence a intervence. Tyto události vyžadují komplexní přístup, který zahrnuje nejen opatření ke zlepšení fyzické bezpečnosti, ale i posílení podpory duševního zdraví a prevence násilí ve společnosti jako celku.

4.1. První vražedný útok na území školy v České republice

V březnu roku 2004 došlo vůbec k prvnímu smrtelnému útoku na území školní budovy v České republice. Teprve 16 ti letý žák nožem napadl svého 60 ti letého učitele Bohuslava Šíbla, a to přímo během vyučování na Středním odborném učilišti ve Svitavách.

I přesto, že na místo vyjela okamžitě posádka rychlé záchranné služby, učitel Bohuslav Šíbl bohužel zemřel krátce po převozu do svitavské nemocnice. Tehdejší zástupce ředitele Oldřich Kavalír uvedl, že učitel neměl s žáky žádné problémy, měl mezi nimi sice pověst přísnějšího kantora, ale jednalo se o oblíbeného člena učitelského sboru. Bohuslavu Šíblovi zbývalo do důchodu půl roku. Škola v té době vyučovala obory strojírenství, kovodělné a textilní výroby a služby. Na konci první vyučovací hodiny dne 1. března 2004 procházel učitel třídou a všiml si, že šestnáctiletý mladík nesedí na svém místě, napomenul ho a chtěl ho přesadit do první lavice. Vtom se na něj učeň vrhnul a zasadil mu 18 bodných ran loveckým nožem. Dle svědka se učiteli nedalo pomoci, všichni byli v šoku a neuvědomovali si v prvních chvílích co se vlastně děje. Co učně k útoku vedlo, si nikdo nedokáže vysvětlit. Podle bývalého učitele patřil mladík k nejklidnějším dětem a dobře prospíval, i když byl víc uzavřený. Dle nejmenovaného žáka začínal učitel hodiny tím, že na začátku hodiny vyvolal

právě útočníka a řekl mu, ať poví třídě vtip. On většinou mlčel nebo jen něco zamumlal. Pachatel byl málomluvný a rozhodně to nebyl kluk, který by rád povídal vtipy. Touto scénkou se bavila tehdy celá třída. Učitel byl už takový, měl rád vtipy a dělal si tímto způsobem legraci i z ostatních žáků. Pro pachatele se nejspíš jednalo o vystavení nepříjemné situaci.

Tento mimořádně tragický případ školního násilí projednával senát Krajského soudu v Hradci Králové. Mladík se k činu přiznal, v přípravném řízení svůj čin podrobně popsal a nad svým jednáním později vyjádřil lítost. Podle státní zástupkyně obžalovaný tvrdil, že důvodem k činu bylo to, že ho učitel opakovaně vyzýval k tomu, aby pozdravil. Státní zástupkyně poukazovala i na fakt, že se nejednalo o čin spáchaný v afektu, protože přišel do školy již ozbrojen loveckým nožem. Žák prý trpěl dlouhodobě pocitem, že byl ve škole fyzicky i psychicky šikanován nejen ze strany pedagogů, ale obecně od všech a od celé společnosti. Avšak při vyšetřování se nepodařilo nic z toho potvrdit. Obviněný mladistvý byl nadprůměrně inteligentní, ale vývoj jeho osobnosti od dětství neprobíhal zcela běžně, protože navštěvoval psychologicko-pedagogickou poradnu. Soud mladíka odsoudil k devíti letům trestu odnětí svobody ve věznici v Opavě. Byl podmíněčně propuštěn po sedmi letech a rodina jej přijala zpátky.⁶

4.2. Útok ve škole ve Žďáru nad Sázavou

14. října roku 2014 vnikla šestadvacetiletá žena do školy ve Žďáru nad Sázavou. Šestnáctiletý hrdina útok nepřežil. Vraždící žena trpěla schizofrenií a nejednalo se o její první útok na půdě školy.

Barbora Orlová si vybrala Žďár nad Sázavou úplnou náhodou. Dle zjištěných informací vyšetřovatelů si školu vybírala, ale nikdo již neví, z jakého důvodu si vybrala právě danou střední školu ve Žďáru. Barbora ráno prochází ve městě ulicemi, obchází střední školy a pozoruje studenty, kteří jdou tou dobou do školy. Nikdo také neví, proč si vybírala pouze střední a nikoliv základní nebo mateřské školy. Nakonec si, nejspíše souhrou náhod, vybírá Obchodní akademii a chvíli pozoruje studenty, kteří vcházejí dovnitř. Už v té době, v roce 2014, kdy to nebylo

⁶ PROŠKOVÁ, Tereza; MACHÁČKOVÁ Petra. *Insta Crime Podcast – První vražedný útok na vyučujícího v České republice*. Zvukový záznam Spotify. Praha: Blesk, 2022

tak obvyklé jako dnes, vstupovali studenti do školy pomocí čipů. Barboře Orlové se však podařilo vmísit mezi studenty i bez čipu a následně vchází do šaten školy, kde rozpoutá peklo.

První rukojmí Nikola seděla v té chvíli na botníku. Barbora ji z ničeho nic začala mlátit pěstmi do hlavy. Při Nikoly otázce, co dělá, Barbora odpověděla, ať drží hubu. Jiné dívky v šatně řekla, že jestli chce, aby Nikola přežila, ať okamžitě zavolá policajty. Nikole se nakonec podařilo z jejích spárů uniknout. Barbora Orlová měla útok pečlivě připravený, přesně věděla, co má dělat. Upoutala na sebe pozornost, snažila se děsit kolemjdoucí žáky a hlavně vytáhla z kapsy nůž dlouhý asi 21 centimetrů a tím začala studenty ohrožovat. Nikola utíkala před Orlovou, vběhla do šatny a zavřela se tam. Orlová na ni začala přes mříže stříkat pepřový sprej, ale po chvíli útok vzdala a jala se hledat novou oběť. Barbora získává novou oběť, šestnáctiletou Lucii. Všude je hrozný zmatek a řev, Lucie právě vchází do prostoru šaten, vůbec neví, co se vlastně děje. Toto její zaváhání využívá Orlová, která Lucii chytá a přikládá jí nůž na krk. V tu chvíli přichází chlapec, hrdina Petr Vejvoda. Petr se zastal Lucie, začal na pachatelku křičet, ať ji pustí, ať ji nechá být. Barbora jej následně asi z 1 metru bodla nožem přímo do srdce a Petr se zhroutil bezvládně na zem. Tato situace nejspíš vyděsila i samotnou Barboru, protože nečekala, že někdo z žáků nebude jen křičet a utíkat, ale naopak se jí vzepře. Petrovo hrdinství bohužel nezabránilo tomu, že byla Lucie Barborou vážně zraněna. Šatna se rychle vylidnila a k místu již míří policie s policejním vyjednavacem a vyjednaváčkou, manželé Grubrovi. Petr Grubr se po nějaké době vyjednávání vymění s Lucií a sám se stává rukojmím, ale to neznamena, že by Lucie mohla prostor šaten opustit. Vyjednaváci se podařilo vyjednat potřebné ošetření Lucie, Barbora dovolila, aby byli dovnitř vpuštěni záchranáři. Nejednalo se o skutečné záchranáře, ale o dva elitní členy Zásahové jednotky Dukovany v záchranářské výstroji. Policistům se podařilo Orlovou zasáhnout Taserem, a tak ji zneškodnit.

Barbora byla v době činu nepřičetná, protože přestala brát léky na těžkou formu schizofrenie, kterou trpěla. Za svůj čin nebyla Barbora Orlová trestně odpovědná, ale kvůli ochraně společnosti skončila v zabezpečovací detenci, ve které do dnešní doby zůstává stále.

Petr Vejvoda byl po smrti oceněn za svůj hrdinský čin cenou Michala Velíška. Celé události mohla předejít depotní injekce, která je účinnou léčbou schizofrenie. V té době však stála cca 10 000 Kč a byla aplikována jednou za měsíc. V té době ještě nebyla hrazena ze zdravotního pojištění. Po tomto incidentu ji již pojišťovny hradí. Nejednalo se o první takový čin Barbory Orlové. V květnu roku 2012 pobodala vychovatelku na základní škole v Havířově-Šumbarku a následně si vzala jako rukojmí teprve sedmiletou holčičku. Okresní soud v Opavě 19. února 2014 rozhodl, že ústavní forma léčby, která byla Barboře nařízena za tento čin, se mění na ambulantní. Rozhodnutí padlo na základě znaleckých posudků a lékařských zpráv. Barbora postupovala při útoku na školu ve Žďáru velmi profesionálně. Vyjednávači nařídila, aby si sundal boty, odepnul pásek a posadil se do tureckého sedu, což na něj mělo velký psychologický vliv. Počínala si téměř jako zkušený terorista. Po tragickém případě ve Žďáru nad Sázavou dostala inspekce za úkol prověřit ve všech typech škol zabezpečení před vstupem nežádoucích osob.⁷

4.3. Další útoky na školy v ČR

Prosinec 2023

- Útok studenta fakulty, který si vyžádal 14 obětí a 25 zraněných, sám útočník pak spáchal sebevraždu. Počtem obětí se útok stal nejhorší masovou střelbou v moderních dějinách samostatné České republiky a jednou z nejtragičtějších střelb v Evropě.⁸
- Ve Střední průmyslové škole v Třebíči napadl šestnáctiletý student pracovníci školy a lehce ji zranil. Mladíka policie zajistila, motiv útoku není dosud známý.

⁷ JANATA, Václav; KVASNIČKA Jakub. *Hlasy zločinu – Případ, který otřásl Českem. Schizofrenička šla vraždit do školy, ubodala statečného studenta Petra*. Zvukový záznam Spotify. Praha: CNN Prima NEWS, 2024

⁸ KLIČKA, Jan. *Útoky na školách v ČR? Tragédie na fakultě v Praze se zařadila k těm nejhorším*. Online. Moravskoslezský Deník. 21.12.2023. Dostupné z: c

Březen 2022

- Student učiliště v Praze zavraždil mačetou jednoho z tamních učitelů. Soud ho v roce 2023 poslal za vraždu na 14 let do vězení a uložil mu ambulantní léčení. Mladík se k činu přiznal, tvrdil, že ho pedagog šikanoval.

Říjen 2012

- Na Gymnáziu Zikmunda Wintra v Rakovníku student vážně zranil jednu z pedagožek. K události došlo v kabinetu o přestávce. Jednašedesátiletá učitelka se tam připravovala na další vyučovací hodiny, když za ní přišel čtrnáctiletý student. Bodl ji zezadu. Žena byla s vážným zraněním letecky přepravena do pražské střešovické nemocnice.

Září 2011

- S nožem a paličkou na maso v ruce zaútočil v roce 2011 student Gymnázia v Chomutově. Za svou oběť si konkrétně vybral školní sekretářku, které paličkou zasadil několik ran do hlavy. Žena skončila v nemocnici.⁹

⁹ KLIČKA, Jan. *Útoky na školách v ČR? Tragédie na fakultě v Praze se zařadila k těm nejhorším.* Online. Moravskoslezský Deník. 21.12.2023. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/strelba-na-skole-v-praze

5. Útoky na školy ve světě

Útoky na školy v USA představují tragický fenomén, který otřásá společností a vyvolává rozsáhlé debaty o bezpečnosti ve vzdělávacích institucích. Od prvního známého masového střelce na univerzitě v Texasu v roce 1966, až po nedávné incidenty, jako je masakar ve škole Sandy Hook Elementary v roce 2012 nebo tragédie na střední škole Marjory Stoneman Douglas v roce 2018, se tyto události staly alarmující připomínkou zranitelnosti studentského prostředí v USA. Tragické a brutální útoky na školy však nejsou omezeny pouze na Spojené státy, ale představují globální problém, který ovlivňuje vzdělávací systémy po celém světě. Od tragédií v Evropě, jako je masakar na norském ostrově Utøya v roce 2011, po útoky v Asii a Africe, jako je útok na pákistánskou školu v Peshawaru v roce 2014, tyto události zdůrazňují naléhavou potřebu věnovat pozornost bezpečnosti ve školách na celém světě. První dokumentovaný útok ve škole na celém světě se odehrál v roce 1764 v městě Greco v Itálii. Jednalo se o útok na jezuitskou školu, kde tři studenti napadli a zabili svého učitele a několik spolužáků. Tento incident byl později popsán v knize "Istruzione della gioventù tratta dai precetti della religione cristiana" od Giuseppe Calendy. Do českého jazyka by se název knihy přeložil jako "Výchova mládeže založená na zásadách křesťanské víry". Tento tragický incident je považován za jeden z prvních známých případů masového násilí ve školním prostředí. Tato kapitola se zabývá různými případy útoků na školy po celém světě.

- **Útok na univerzitu v Texasu (1966)**

Dne 1. srpna 1966 vstoupil student University of Texas v Austinu Charles Whitman na věž univerzitní knihovny a zahájil palbu na kolegy a personál. Během útoku zabil 14 lidí a dalších více než 30 zranil. Whitman byl předtím vycvičeným ostřelovačem a použil pušku, pistol a lovecký nůž. Před útokem zabil svou matku a manželku.

- **Masakar na škole v Beslanu (2004)**

1. září 2004 se ozbrojenci v Beslanu v Rusku zmocnili školy, kde probíhala školní slavnost, a vzali více než 1000 lidí, včetně mnoha dětí, jako rukojmí. Během

třídenního obležení, které následovalo, došlo ke krveprolití a explozím. Ve výsledku zahynulo více než 330 lidí, včetně mnoha dětí.

- **Masakr na škole ve Winnenden (2009)**

Dne 11. března 2009 vstoupil 17letý bývalý student Albertville-Gymnasium ve Winnenden v Německu do školy a spustil palbu. Během krátkého útoku zabil 15 lidí, včetně 9 studentů a 3 učitelů. Poté spáchal sebevraždu.

- **Masakr na škole Sandy Hook Elementary (2012)**

Dne 14. prosince 2012 vnikl 20letý Adam Lanza na půdu základní školy Sandy Hook Elementary v Newtownu v Connecticutu. S puškou v ruce zabil 20 dětí ve věku 6 až 7 let a 6 dospělých, včetně učitelů. Poté spáchal sebevraždu.

- **Masakr na pákistánské škole v Peshawaru (2014)**

Dne 16. prosince 2014 vnikli ozbrojenci do vojenské školy v Peshawaru v Pákistánu a začali střílet na studenty a učitele. Během několikahodinového obležení bylo zabito 132 dětí a 9 učitelů.

- **Masakr na střední škole Marjory Stoneman Douglas (2018)**

Dne 14. února 2018 začal bývalý student Nikolas Cruz střílet ve škole Marjory Stoneman Douglas High School v Parklandu na Floridě. Při útoku bylo zabito 17 lidí, včetně studentů a učitelů. Tento útok vyvolal v USA rozsáhlé diskuse o kontrole zbraní a bezpečnosti ve školách.¹⁰

5.1. Útok na Columbine High School

Dne 20. dubna 1999 došlo v Columbine High School v městečku Littleton v Coloradu k jednomu z nejznámějších a nejvíce zdokumentovaných masových útoků na školu v historii USA. Jedná se o čtvrtý největší masakr na americké škole v dějinách. Tento incident nejenže způsobil masivní šok pro společnost, ale také změnil vnímání bezpečnosti ve školních zařízeních v celých Spojených státech.

¹⁰ NOVÁK, Libor. *USA, Rusko i Afrika. Střelby ve školách jsou celosvětový fenomén, včerejší masakr je druhý nejhorší v EU*. Online. Eurozpravy.cz. 22.12.2023. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/usa-rusko-i-afrika-strelby-ve-skolach-jsou-celosvetovy-fenomen-vcerejsi-masakr-je-druhy-nejhors-i-v-eu.7j3h49wo>

Dylan Klebold a Eric Harris, dva studenti Columbine High School, byli považováni za "outsidery" a prý často trpěli šikanou ze strany spolužáků. Oba projevovali známky agrese a depresivního chování a byli pod dohledem školního poradce a psychologa. Erikovi byl lékařem předepsán lék Zoloft, antidepresivum. Při užívání tohoto léku měl však Erik nutkavé sebevražedné a vražedné myšlenky. Lék mu byl později změněn za Luvox a tento lék byl i po incidentu nalezen v jeho těle. Nicméně ani škola ani jejich rodiče nebyli schopni rozpoznat hlubší problémy, které se v jejich duších hromadily.

V den útoku Klebold a Harris přijeli ke škole v černých kabátech a slunečních brýlích s těžkými zbraněmi a výbušninami, plánující masovou vraždu. V jídelně nastražili dvě propanbutanové bomby, které měly vybuchnout v 11:16 hodin, tyto ale naštěstí selhaly. V tu chvíli bylo v jídelně asi 450 lidí. Ve škole následně začali systematicky střílet na studenty a učitele, kteří byli na obědové přestávce na trávníku školního dvora. Při útoku používali střelné zbraně, granáty a improvizované výbušniny, které házeli oba do učeben. V důsledku tohoto násilného útoku zahynulo 12 studentů a jedna učitelka a dalších 24 lidí bylo zraněno.

Po téměř 50 minutách hrůzy spáchali Klebold a Harris sebevraždu ve školní knihovně. Jejich útok zanechal hluboký otisk nejen na obětech a jejich rodinách, ale i v celé společnosti. Vzbudil rozsáhlou debatu o příčinách a preventivních opatřeních vůči podobným útokům. Zvýšila se pozornost věnovaná mentálnímu zdraví teenagerů a problematice šikany ve školách.

Masakr na Columbine High School vedl k přijetí řady opatření a změn v legislativě. Tyto změny zahrnovaly posílení bezpečnostních opatření ve školách, zavedení programů proti šikaně a násilí a diskusi o kontrole zbraní. Tento útok se stal trvalým symbolem pro potřebu vytvářet bezpečnější prostředí ve školách a proaktivně řešit problémy duševního zdraví a násilí mezi mládeží.

Útok na Columbine High School se stal varovným signálem pro společnost, upozorňujícím na důležitost prevence a ochrany ve školách. Zanechal trvalou památku v americké kultuře a dále nás nutí zkoumat a řešit hlubší problémy, které vedou k takovým tragédiím.¹¹

¹¹ BECHYNKOVÁ, Lucie; KRČMOVÁ Bára. *Opravdové zločiny – Columbine High School masakr*. Zvukový záznam Spotify. Praha, 2020

6. Právní úprava zajištění bezpečnosti na školách v ČR

V současné době v České republice platí, že právní rámec ochrany měkkých cílů je prakticky totožný s obecnými právními předpisy, které se vztahují na soukromé i právnické subjekty. Tento právní rámec slouží k zajištění ochrany proti vážným protiprávním činům. Specifická legislativa, která by se přímo věnovala ochraně měkkých cílů, však neexistuje. To platí i v případě škol, kde není zvláštní právní úprava, která by se věnovala ochraně a zabezpečení škol před násilnými útoky. Bezpečnost na školách je součástí legislativy a tato problematika je upravena v Zákoně o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zkráceně Školský zákon. Ale není upravena pouze v tomto zákoně. Bezpečnost na školách upravuje mnoho dalších předpisů, norem, nařízení apod., které se navzájem doplňují. Bezpečnost ve školách upravuje v rámci Školského zákona č. 251/2004 Sb. zejména § 29 „Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních“, který ve druhém odstavci stanoví, že: *„Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících“* (zákon č. 561/2004 Sb.). Taková vyhláška ale nebyla dosud vydána i přesto, že její návrh existoval už v roce 2016. Paragraf 30 odst. 1 písm. c) školského zákona také uvádí, že školní řád vydaný ředitelem školy upravuje *„...podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů...“*. Přestože tento paragraf školám nařizuje, aby byly podmínky bezpečnosti a ochrany upraveny ve Školním řádu, nijak nespécifikuje způsoby zajištění těchto podmínek. Školy jsou tedy v tomto ohledu odkázány na nelegislativní opatření, jako jsou například různá doporučení a metodiky ministerstev apod.¹²

¹² VYHŇÁK, Aleš. *Ochrana a zabezpečení měkkých cílů se zaměřením na školy*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2019.

Těmito nelegislativními opatřeními jsou zejména metodické dokumenty Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. V rámci ochrany škol jako měkkých cílů se jedná o Metodický pokyn MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT. Tento je určen pro školy zřizované Ministerstvem školství, ostatní školy jej mohou používat jako podpůrný, ale nemusí se jím řídit. Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti. Toto metodické doporučení bylo přijato po tragické události ve Žďáru nad Sázavou¹³ (Současná a připravovaná právní úprava bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Šťastná, 2016). Tento dokument má za cíl podat přehled doporučených opatření k zajištění dětí, žáků a studentů a instruuje, jak na školách provádět prostorová a organizačně-technická opatření, jak by měla být realizována personální opatření a zpracování vnitřních předpisů a dokumentace školy. Školy jej mohou využít i při jednání se zřizovateli, s ohledem na nutná opatření vyplývající z jejich potřeb, charakteru provozu a z místních podmínek¹⁴

Značně konkrétnější je z hlediska úpravy ochrany bezpečnosti na školách česká technická norma „ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“, o které již v této práci padla několikrát zmínka. Dle kapitoly 1, ČSN 73 4400 – Předmět normy, upravuje tato norma: „...zásady a návrhy pro snižování rizika kriminality, obavy z kriminality a antisociálního chování ve školách ve fázích plánování a realizace stavebního řešení a bezpečnostních opatření prostřednictvím preventivního řízení bezpečnostních rizik, k nimž může ve školách docházet. Norma je využitelná pro všechny veřejné, soukromé nebo státní instituce. Tuto normu lze využít jen pro rizika spojená s ochranou osob a majetku. Návrh a implementace bezpečnostních opatření vychází ze systémů řízení bezpečnostních rizik.

¹³ ŠŤASTNÁ, Michaela. *Současná a připravovaná právní úprava BOZ dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. Znalostní systém prevence rizik v BOZP Dostupné z: <http://www.bozpinfo.cz/sites/default/files/obsah/super-obsah/bezpecnost-ochrana-zdravi-ve-skolstvi-v-cr-aktualni-temata-2016/soubory/01-stastna-bezpecnost-ochrana-zdravi-deti.pdf>

¹⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. Online. MŠMT. 2015. MŠMT. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/minimalni-standard-bezpecnosti-a-vyhlaseni-neinvesticniho>.

V rámci preventivního řízení bezpečnostních rizik je potřeba zohlednit měnící se sociální a kulturní specifika daných oblastí, ve kterých se školy nacházejí. Tato norma se nevztahuje na budovy vysokých škol. Je možné ji však využít jako metodický návod pro prevenci kriminality a řízení rizik, včetně zajištění úrovně a rozsahu fyzické ochrany i v těchto objektech.“¹⁵

Tato norma má sloužit k zpřehlednění a sjednocení technických aspektů a postupů nejen při stavě školy jako nového objektu, ale i jako pomůcka pro již stávající školy, aby byla technická bezpečnostní opatření v dané škole zajišťována v rámci koncepčního řešení. Kromě výše zmíněného tato norma stanovuje, jakým způsobem mít nastaven bezpečnostní režim ve škole a jakým způsobem ve škole provádět analýzu rizik, jak svépomocí, tak za pomoci auditora.

V roce 2017 byla v návaznosti na normu ČSN 73 4400 vydána „Metodika pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe“, kterou pro Ministerstvo vnitra ČR zpracoval tým „Asociace bezpečná škola“ pod vedením Ing. Libora Sladkého. Tato metodika na celkem 15 stranách zjednodušuje obsáhlou normu a pomáhá s jejím uvedením do praxe. Uvádí, jak postupovat k bezpečnější škole, jak identifikovat rizika a co dělat po identifikaci rizik. Následně v jednotlivých krocích představuje komplexní řešení a zavedení bezpečnostních opatření. Také na závěr pojednává o úskalích, které při aplikaci normy ČSN 73 4400 mohou vyvstat.¹⁶

¹⁵ MINISTERSTVO VNITRA. *Česká technická norma ČSN 73 4400, Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Online. Praha. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zverejneni-ceske-technicke-normy-csn-73-4400-prevence-kriminality-rizeni-bezpecnosti-pri-planovani-realizaci-a-uzivani-skol-a-skolskych-zarizeni.aspx>

¹⁶ ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA. SLADKÝ, Libor. *Metodika k České technické normě ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx>

7. Ochrana škol jako měkkých cílů

„Jedním ze stěžejních úkolů při navrhování a snižování rizika kriminality a antisociálního chování ve školách a školských zařízeních je řízení bezpečnostních rizik. Kvalitní řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání budov škol je závislé na provedení systému řízení rizik a jeho zásadním procesu posouzení rizik. Návrh a realizace bezpečnostních opatření fyzické ochrany by měl eliminovat nebo snížit nežádoucí rizika.“ (ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“, 2016)

Ochrana před útoky, které cílí na školní zařízení je náročný a komplexní úkol, neboť školy nejsou tak dobře chráněny jako některé jiné měkké cíle. Školy jsou více náchylné k různým formám útoků než jiné instituce z několika důvodů. Za prvé, školy mají obvykle otevřenou povahu prostředí s mnoha vstupy a výstupy, což usnadňuje útočnickům snadnější přístup k prostorám školy. Kromě toho se ve školách nachází velké množství dětí, dospívajících, mladých dospělých a zaměstnanců, kteří jsou kvůli svému věku a zranitelnosti snadnějšími cíli pro útočníky. I když některé školy mají bezpečnostní opatření, jako jsou kamerové systémy nebo bezpečnostní dveře, často jsou tato opatření omezená v porovnání s jinými institucemi, což zvyšuje riziko možného útoku a jeho celkového dopadu. Školní personál nemusí být natolik vyškolený a připravený na zvládnutí krizových situací jako profesionální bezpečnostní personál, což může vést k pomalejší nebo méně účinné reakci v případě útoku. Útoky na školy mají často velký symbolický význam, protože zasahují do bezpečnosti a důvěry ve vzdělávací systém a jsou vnímány jako útok na budoucnost a mládež společnosti. Případným symbolem může být i pomsta, pomsta šikanovaného studenta, ukřivděného pedagoga, psychicky narušeného rodiče apod. Kromě toho školy často čelí omezeným finančním prostředkům, což omezuje jejich schopnost investovat do komplexních bezpečnostních opatření. Vzhledem k těmto faktorům je důležité, aby školy měly na paměti svou zvýšenou náchylnost k útokům a přijímaly odpovídající opatření k ochraně studentů, zaměstnanců a prostředí školy jako celku.

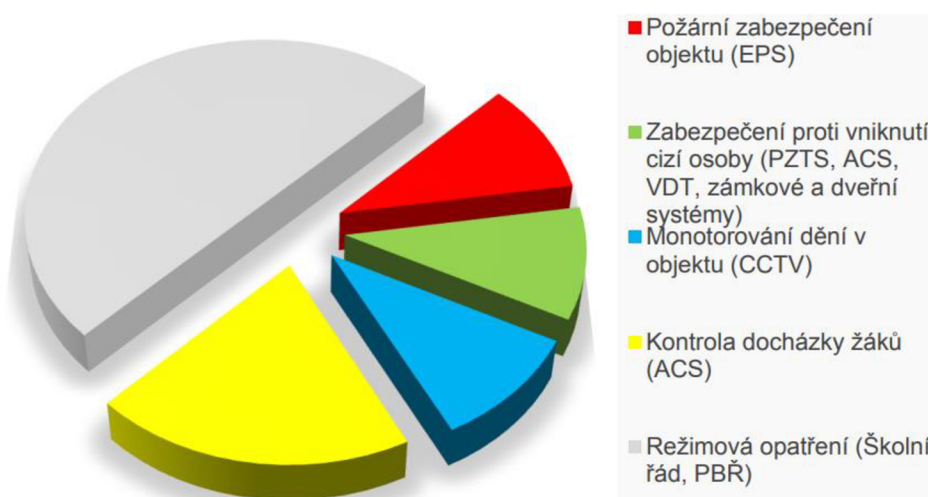
Škola jako měkký cíl násilného útoku vyžaduje systematický přístup k analýze hrozeb a implementaci opatření na prevenci a ochranu před útoky. Efektivní prevence musí být založena na spolupráci mezi všemi zainteresovanými stranami, včetně studentů, pedagogů, rodičů, a komunitních orgánů

7.1. Skladba bezpečnosti školského zařízení

- Požární zabezpečovací systém (EPS)
- Zabezpečení proti vniknutí cizí osoby, technické zabezpečení
 - Poplachový zabezpečovací a tísňový systém (PZTS)
 - Přístupový kartový systém (ACS)
 - Zámkové a dveřní systémy
 - PCO apod.
- Kamerový systém (CCTV)
- Kontrola docházky žáků (možnost využití ACS)
- Ostatní režimová opatření
 - Požárně-bezpečnostní řešení objektu (PBR)
 - Školní řád
 - Režimová pracoviště

Dle Metodiky pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe je bezpečnost školy poskládána z těchto celků:

Graf 3 – Skladba bezpečnostních opatření ve školském zařízení

Zdroj: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA. SLADKÝ, Libor. *Metodika k České technické normě ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx>

Nelze vyřešit bezpečnost školského zařízení pouze technickými prostředky zabezpečení, ale je nutné se zamyslet nad režimem provozu školského zařízení jako celku. Pro úspěšné zvládnutí tohoto nelehkého úkolu je třeba zavést do praxe režimová a organizační opatření a vyžadovat jejich dodržování po pedagogickém sboru, zaměstnancích, žácích, ale i po ostatních externích osobách. Základem bezpečnosti je identifikace hrozby a z ní plynoucí riziko, přijetí opatření k jejich eliminaci a jejich následné periodické hodnocení a kontrola účinnosti. Ve školách je nutné provést audit a vyhodnotit hrozby. Útok na školu je pro zařízení téměř vždy fatální a téměř s jistotou přinese ztráty na životech, avšak nepřipravenost a nejednoznačná reakce na mimořádnou událost může mít na školské zařízení ještě mnohem fatální dopad.¹⁷

„Neexistuje jednotné řešení pro všechna školská zařízení. Existují jednotné principy a etalony požadované bezpečnosti. Ty se musí vzít a postupnými, níže popsanými procesy, implementovat do případu každého jednotlivého subjektu. Odpovědí na otázku „jak“ tedy není pouhé přiložení bezpečnostní šablony a její slepá implementace.“ (Metodika pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe, Asociace bezpečná škola, 2017)

7.2. Jednotlivé kroky zajištění bezpečnosti na škole dle „Metodiky pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe“

1. Krok – AUDIT

Na vlastní audit by měl vždy navazovat audit, tedy zhodnocení možných rizik, provedený specialistou.

2. Krok – SESTAVENÍ PLÁNU K BEZPEČNOSTI

Vytvoření plánu v jednotlivých bodech, vedoucího k cílené bezpečnosti, která se stane standardem.

¹⁷ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA. SLADKÝ, Libor. *Metodika k České technické normě ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx>

3. Krok – ZAVEDENÍ OPATŘENÍ DO PRAXE

Zavedení vytvořeného plánu do praxe a zároveň vytvoření dokumentace, která by měla být validována minimálně jednou ročně. V tomto kroku je prostor pro argumentaci s pedagogy a ostatními zaměstnanci školy.

4. Krok – ŠKOLENÍ PRACOVNÍKŮ

Jedná se především v první fázi o zaškolení vedoucích pracovníků školy. V samotné metodice je psáno následující: *„Pokud tito pracovníci nepřijmou nastavený standard za svůj, nebude proces implementace úspěšný. Následně bude proškolen ostatní personál.“* (Metodika pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe, Asociace bezpečná škola, 2017)

5. Krok – ZAVEDENÍ TECHNICKÝCH PROSTŘEDKŮ DO PRAXE A ŠKOLENÍ OBSLUHY

V praxi dochází k tomu, že i přes to, že jsou jednotlivé technické prostředky instalovány, dochází ke snížení jejich účinnosti špatnou obsluhou. Proto je potřeba mít kvalitně proškolený personál a zajištěny pravidelné prohlídky zařízení.

6. Krok – SEMINÁŘE A WORKSHOPY

Semináře za účasti specialisty jsou klíčové pro rozšíření a hlubší pochopení požadavků na bezpečnost ve školách. Pravidelné konání seminářů je nezbytné pro zavedení bezpečnostního režimu, což pomáhá zaměstnancům škol udržovat problematiku jako aktuální. Semináře informují o vývoji norem a zákonných požadavků a také umožňují výměnu zkušeností mezi účastníky.

7. Krok – NÁCVIK CHOVÁNÍ PŘI VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

K tomuto kroku je více než vhodné přibrat opět specialistu z dané oblasti. Velmi by v tomto pomohla určitá standardizace postupů a výuky. Protože z velké části tyto nácviky probíhají špatně z hlediska následné taktiky složek IZS.

8. Krok – INFORMOVÁNÍ RODIČŮ O ZAVEDENÝCH OPATŘENÍCH

Ve skutečnosti je práce s rodiči, co se týká bezpečnosti ve škole, velmi často složitá. Viz. rozhovor s ředitelem ZŠ. Je proto potřeba správně informovat rodiče

o možných opatřeních a jejich důvodech, která jim mohou přijít omezující a restriktivní. Jak je v metodice uvedeno: „*Rodiče jsou aktivní složkou školských zařízení a stejně jako pedagogové i rodiče se musí ztotožnit s minimálním standardem bezpečnosti.*“ (Metodika pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 do praxe, Asociace bezpečná škola, 2017)

Česká technická norma ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ je v tuto chvíli pravděpodobně nejlepším zdrojem informací aplikovatelných do praxe, tedy vytvoření bezpečnějšího prostředí pro vzdělávání budoucích generací.¹⁸

¹⁸ ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA. SLADKÝ, Libor. *Metodika k České technické normě ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx>

8. Praktická část

Pro sběr dat a získání informací k praktické části byla využita kombinace metod dotazníkového šetření a rozhovor. Jako klíčovými respondenty byli vybráni ředitel školy a krizový intervent, kteří disponují relevantními znalostmi a zkušenostmi v oblasti bezpečnosti a ochrany školního prostředí. Jejich pohledy a názory jsou klíčové pro pochopení současné situace na dané základní škole.

Rovněž bylo provedeno dotazníkové šetření mezi žáky a zaměstnanci školy. Cílem bylo získat jejich perspektivu na bezpečnostní opatření a vnímání bezpečnosti ve školním prostředí. Tato by měla poskytnout ucelený obraz o stavu současné bezpečnosti ve školách a mohou sloužit jako základ pro formulaci doporučení a návrhů na zlepšení.

Praktická část této práce se zaměří na analýzu získaných dat z rozhovoru a dotazníků, přičemž budou identifikovány klíčové oblasti, ve kterých je třeba provést změny či vylepšení.

8.1. Rozhovor s ředitelem školy a krizovým interventem¹⁹

Rozhovor proběhl dne 22.02.2024

Tazatel: Michal Pelant (T)

Jména respondentů:

Mgr. Jaroslav Poláček (P) – ředitel školy ZŠ Lidická, učitel informatiky

Mgr. Iva Klenovičová (K) – Výchovný poradce, speciální pedagog, krizový intervent, třídní učitelka

T: Jakými předpisy je u Vás na škole upravena bezpečnost a jaká jsou bezpečnostní opatření?

P: Ve Školním řádu, kdy se jedná ale pouze o vybavení žáků. Je to o návykových látkách, alkoholu a zbraně, že jsou zakázané nosit do školy. Přístup cizích osob je zpracován vyloženě jako příloha provozního řádu školy a tu přílohu jsem tvořil

¹⁹ Vzor rozhovoru viz. příloha C)

já na základě metodických pokynů od ministerstva školství. Byli bychom pro jednotnou právní úpravu zajištění bezpečnosti na školách, která však v tuto chvíli není.

T: Je u Vás na škole implementována Česká technická norma ČSN 73 440, Prevence kriminality, řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení?

P: Jako takhle, že bychom měli nějaký certifikát, že splňujeme nějakou normu, tak to nemáme. Je to spíš tak, že naše preventistka zpracovává každý rok preventivní program školy a ten program vychází z nějakého metodického pokynu ministerstva školství, ale nevychází z žádné normy. Je to spíš z metodického pokynu pro zajištění preventivních aktivit, není to zaměřeno jen na určitou bezpečnost, ale jak jsem říkal, na alkohol, drogy, zbraně všeobecně.

T: Jaká opatření má Vaše škola pro zajištění bezpečnosti studentů a personálu?

P: Ráno, když vchází děti do školy v době 7:30 až 8:00, je u vchodu dozor, který hlídá přístup a nepustí žádnou cizí osobu do školy. Ale ve chvíli, kdy se zavře budova školy, tak už je to jinak, děti mají čipy, kterými si samy můžou budovu otevřít. Ve chvíli, kdy přijde jiná osoba, která nemá ten čip a potřebuje se dostat do školy, tak zazvoní buď na ředitelnu, nebo sborovny atd. Ale v tom předpisu je povinnost každého učitele zkontrolovat, kdo do budovy vchází. Každý má možnost mít ve svém počítači přístup ke kameře u dveří. Bohužel musím říct, že tohle, i přestože ten předpis máme, tak ne úplně všichni ho dodržují. Takže máme režimové pracoviště, kamerový systém v celé škole, čipy pro přístup do budovy, pokyn pro to jak mají osoby ve škole jednotně vystupovat. Máme také centrální klíč ke škole a nyní se v blízké budoucnosti budou měnit všechny zámky od tříd, kdy každý učitel bude mít svůj univerzální klíč. Ve škole máme alarm napojený na pult centrální ochrany firmy Jablotron i s výjezdem. Když byla škola napojena na PCO Policie České republiky, docházelo často k planým poplachům.

T: Jaké jsou největší bezpečnostní výzvy, se kterými se Vaše škola momentálně potýká?

P: No. Po tom, co se odehrálo na Filozofické fakultě, tak i já jsem tady pár dní monitoroval tu situaci, to znamená ráno i odpoledne, když přicházely děti a odcházely. Vlastně to je o tom, že ani Městská policie nemá dostatek příslušníků, kteří by mohli ráno kontrolovat tu situaci příjezdu a dopravní situace a podobně. Čas od času je někdo z městské policie u přechodu tady před školou, ale že by kontrolovali, jestli nejde někdo s těmi dětmi do budovy školy, to ne. To si musí každá škola ohlídat sama.

T: Jak spolupracuje škola se zainteresovanými stranami, jako jsou rodiče, místní policejní oddělení a městská rada k posílení bezpečnosti?

P: Musím říct, že nejlepší spolupráce je v podstatě s policií. Městská policie nám pomáhá při různých dohledech, když máme akce, nebo dělají nějakou bezpečnostní problematiku dopravy. Pak máme docela dobrou spolupráci s policií České republiky tady z Obvodního oddělení v Hrádku, protože se nám staly věci, že jsme tady měli třeba dítě, které po nějakém nočním extempore s rodiči, přišlo ráno do školy a bylo na tom psychicky tak špatně, že jsme ho museli odeslat na psychiatrii a báli jsme se, aby neudělalo něco i lidem v sanitce. Takže jsme zavolali na PČR a přijeli z obvodu v podstatě okamžitě a zajistili bezpečnost. Nebo když oznámíme, že je tady nějaké napadení, tak to policie šetří i když se to odehraje mimo pozemek školy, komunikujeme s nimi a zase naopak, když my něco potřebujeme, vyjdou nám vstříc.

T: Jaké kroky by Vaše škola podnikla v případě mimořádné události, jako je například útok nebo přírodní katastrofa? Jde mi teď především o ten útok.

P: Jestli nám něco chybí, tak nám chybí to, že nemáme zpracovanou žádnou metodiku, jak postupovat v takové krizové situaci. Krizový intervent nám zpracovává krizové scénáře, ale až do události na Filozofické fakultě jsme takové věci moc neřešili. Bavili jsme se o tom, když je dítě s poruchou chování agresivní, ale na tohle jsme žádnou metodiku nezpracovávali. A přitom se to stalo, už je to dávno. Příběhly děti, že nám sem vniknul nějaký člověk a že se na klučících záchodech myje. Tak jsme tam příběhli. Naštěstí byl ochotný ihned opustit budovu

školy a nebylo potřeba fyzicky zasahovat. Vyloženě nemáme směrnici komu volat, kam jít, co udělat, že se nemá nikdo vrhnout proti zbrani, ale nějakým způsobem si myslím, že na to ve školství ani materiály nejsou. Teď se o tom nejspíš uvažuje na kraji, ale ani si nedokážu představit, jak by to probíhalo, kdyby něco takového nastalo. Učitelé dostali metodiku od ministerstva školství na toto téma, kterou si měli prostudovat, ale myslím si, že na tohle by měl probíhat například nějaký workshop.

K: Když to dostaneme zpracované v nějaké metodice a ta metodika je obsáhlá, tak stěží se to někdo naučí. Ale ten workshop nebo ukázka, co máme dělat, by nám hodně pomohla, protože každý v tu chvíli zareaguje jinak. Ale když bude mít nastíněné, co má dělat, tak je to jiné.

T: Jaké máte plány evakuace?

P: Máme evakuační plán. My se s tímhle seznamujeme jako učitelé na začátku školního roku. Je to velké školení bezpečnosti. Evakuační řád je vyvěšený všude na chodbách. Musím říct, že od dostavby budovy, kdy se udělaly další dveře, tak ty jsme tam vůbec nezanесли. Tam tudy by mohla třetí třída vlastně odcházet. Nad tím bychom se mohli ještě zamyslet. Ale evakuační plány jsou, je to navázané na evakuační zóny, kudy se může vycházet a tak dál. Je nějaký požadavek, že pokud chceme dělat požární cvičení, tak to musíme nahlásit na požární sbor do Liberce a někdy s tím byly trochu problémy, takže ani to neděláme tak často jak bychom měli. Požární cvičení by mělo být minimálně jednou za rok, ale to neděláme. Jednak kvůli hlášení a jednak, protože to je někdy složité s rodiči. Víím, že s tím měli už v minulosti problém, že jsme udělali poplach a pak mě bombardovali rodiče, co si to vůbec vymýšlíme, proč to děláme, že děti nechtějí chodit do školy, že brečely celej večer, protože se bály, že jim shoří škola. Dřív jsem si ráno vzpomněl, že uděláme poplach, v poledne jsem ho udělal, zapsal jsem to do knihy a měl jsem na rok klid. Ale teď když něco plánujeme, tak to znamená připravit ty děti už minimálně týden dopředu, aby to řekly doma rodičům, ti na to byli připraveni taky, aby prostě nevznikly nějaké konflikty s rodiči. Je to daleko složitější, než to bývalo.

T: Jak u Vás probíhá výuka v oblasti bezpečnosti v případě útoku na školu?

P: To neprobíhá. Proběhlo to až na základě toho metodického pokynu z ministerstva, kdy jsme k tomu dostali i upozornění, že se ten materiál dá použít i pro výukové podmínky. Takže my jsme si to tady tak, jako by udělali. Požádal jsem třídní učitele, aby se s tím seznámily i děti. Takže každý třídní učitel s tím seznámil svou třídu, jak se chovat například, když bude ve škole cizí osoba, která se bude divně chovat.

K: Děti díky tomu ví, na koho se můžou obrátit, ale v té metodice to bylo uzpůsobené tak, že jsme si to museli my na prvním stupni přizpůsobit věku dítěte. Že jsme nemohli říkat to, co je v té metodice.

T: Nyní mám otázku pouze na krizového intervenanta. Jaké jsou Vaše zkušenosti s řešením krizových situací na školách?

K: Téměř žádné. Krizový intervent jsem od listopadu, kdy jsem dokončila výcvik. Komplexní výcvik krizové intervence trval 8 měsíců v rozsahu 160 hodin a byl zakončen zkouškou.

T: Jaké jsou nejčastější typy krizových situací, se kterými se setkáváte v oblasti školství, co nejčastěji řešíte?

K: Agresivní žáci. Když je porucha chování, čtvrtý stupeň podpory, agresivita. Tak vlastně už od druháčků se volají rodiče, aby si pro ně přišli. U starších se volala i záchranka a policie. Kdy vlastně tady jeden žák házel židlí. Stupeň podpory se dává, pokud má žák nějakou speciální vzdělávací potřebu. Je to rozdělené od prvního do pátého stupně, kdy pětka je nejhorší. Ale už na základce máme dítě se čtvrtým stupněm. Jedná se o poruchy chování, ale úplně se tam neobjevují psychické poruchy, které jsou z hlediska GDPR a my o nich nemusíme ani vědět. Takže nemáme lékařskou diagnózu a od pedagogicko-psychologické poradny víme jen informace z hlediska poruch chování.

T: Jaká je Vaše úloha jako krizového intervenanta při vzniku krizové situace, například právě útok na školu, nebezpečný pachatel vnikl do školy apod.?

K: Nemám žádnou úlohu. Budu postupovat tak, jak si to nastavím, co bude potřeba a co zvládnou.

T: Jak může krizový intervent přispět k posílení bezpečnosti?

K: Jako krizový intervent poskytnu psychickou podporu v tu danou chvíli, použiju techniky zklidnění, v případě dítěte techniky zpacifikování toho dítěte, pokud má nějaký záchvat. Nebo když přijde dítě, které prožilo nějakou krizi doma, já ho třeba ošetřím a pak ho nasměřuju k psychologovi.

T: Jaké jsou za vás nejlepší postupy při zvládnání krizové situace a jaká je nejlepší reakce na krizovou situaci?

K: Zachovat klid. Pokud se na mě někdo obrátí, vyřeším situaci, nebo tu situaci uklidním tak, aby se dalo postupovat dál. Já jako krizový intervent řeším především jen poruchy chování žáků.

T: Chtěli byste říct něco na závěr vzhledem k tématu bezpečnosti škol proti útokům?

K: Aby byla jednotná, přehledná a strukturovaná právní úprava zajištění bezpečnosti na školách. Protože například ty metodiky, které vydává ministerstvo, jsou kolikrát hodně obsáhlé a nekonkrétní. Nejlepší by byly workshopy, názorná ukázka.

P: Dostali jsme nějaký metodický pokyn, který není určený pro jednotlivá zařízení, ale je naopak hodně obecný. My jsme to žákům nějak předali. Když něco vznikne, tak prostě nějak zareagujeme, stejně jako na Filozofické fakultě. Oni tam ale byli převážně dospělí, my tady máme malé děti.

K: Jak už říkal pan ředitel. Když máte rodiče, kteří plaší a stěžují si. Já, když formou hry zabarikáduji dveře, tak vznikne taková panika. Ty děti další den nebudou chtít do školy, začne stres, co kdyby někdo přišel a proč jsme to vlastně trénovali, co když se něco stane. Naopak tohle vyvolá reakci očekávání, teď jsme to trénovali a teď něco přijde.

P: Jak to říkáš, to je přesně o tom společenském vnímání těchto věcí. K výuce bezpečnosti v silničním provozu už neřekne nikdo nic, protože to je zažité. Tohle zažité není. Dříve byla branná výchova a já jsem rozhodně pro opětovné zavedení obdobné výuky. Byl bych i pro zavedení nějakých pracovníků, kteří by se starali o bezpečnost na škole, protože nyní je všechna zodpovědnost, co se týče bezpečnosti, na našich bedrech.

8.2. Dotazníkové šetření²⁰

V rámci praktické části bylo rozdáno celkem 105 dotazníků žákům druhého stupně a 42 dotazníků zaměstnancům ZŠ Lidická v Hrádku nad Nisou. Dotazník měl v obou případech celkem 15 uzavřených otázek a 1 otázku otevřenou. Návratnost „studentských“ dotazníků je celkem 63 kusů, tedy 60%. Návratnost dotazníků určených pro zaměstnance školy je 24 kusů, tedy přibližně 57%. Všechny dotazníky byly vypracovány v papírové podobě a byly tak i následně vyhodnoceny ručně a údaje byly zapsány do jednotlivých tabulek. Následné procentuální údaje z dotazníků jsou zaokrouhleny na celá procenta.

8.2.1. Studenti

Mezi 6. až 9. třídami byly alespoň do jedné v ročníku rozdány dotazníky, bohužel se dotazníky z 6. třídy ZŠ nevrátily vůbec. Výsledné šetření proběhlo tedy mezi žáky těchto tříd základní školy:

Tabulka 1

Otázka číslo 1	
třída	počet žáků
6.	0
7.	25
8.	18
9.	20

[Zdroj: vlastní tvorba]

²⁰ Úplné znění dotazníků viz. přílohy A), B)

Z průzkumu vyplývá, že převážná většina, 89% žáků, se ve škole bezpečně cítí. Na povrch vyvstává však otázka, zdali si uvědomují žáci riziko, které jim může hrozit, anebo naprosto důvěřují bezpečnostnímu systému školy.

Tabulka 2

Otázka číslo 2	
odpověď	Počet respondentů
Ano	56
Ne	7

[Zdroj: vlastní tvorba]

33% žáků měla již obavy z hrozícího nebezpečí ve školním prostředí, zatímco 67% žáků tyto obavy nikdy nezažilo.

Tabulka 3

Otázka číslo 3	
odpověď	Počet respondentů
Ano	21
Ne	42

[Zdroj: vlastní tvorba]

Žáci jsou přesvědčeni, že je důležité aby měla škola plány evakuace a postupy v případě nouze.

Tabulka 4

Otázka číslo 4	
odpověď	Počet respondentů
Ano	59
Ne	4

[Zdroj: vlastní tvorba]

Opět se dostáváme k ujištění, že školy v České republice jsou obecně relativně bezpečné. Je ale potřebné si uvědomit, že toto je dáno poměrně nízkou kriminalitou v ČR a to, že se většina žáků nesetkalo doposud s podezřelým chováním neznamena, že jsou školy bezpečné a připraveny v případě nečekaného útoku.

Tabulka 5

Otázka číslo 5	
odpověď	Počet respondentů
Ano	15
Ne	48

[Zdroj: vlastní tvorba]

94% žáků ví, na koho se ve škole obrátit. Toto je skvělý výsledek a je vidět, že na komunikaci učitel – žák si dnešní základní školy zakládají.

Tabulka 6

Otázka číslo 6	
odpověď	Počet respondentů
Ano	59
Ne	4

[Zdroj: vlastní tvorba]

I přes to, že převážná většina žáků se cítí bezpečně ve své škole, tak 50 z 63 respondentů odpovědělo, že by měla být ve školách posílena prevence a vzdělání o bezpečnosti na školách.

Tabulka 7

Otázka číslo 7	
odpověď	Počet respondentů
Ano	50
Ne	13

[Zdroj: vlastní tvorba]

S informovaností žáků už je to o něco horší. 30 žáků se necítí dostatečně informováno ohledně bezpečnostních opatření.

Tabulka 8

Otázka číslo 8	
odpověď	Počet respondentů
Ano	33
Ne	30

[Zdroj: vlastní tvorba]

Důvěru ve svou školu v případě vzniku krizové situace má 76% žáků.

Tabulka 9

Otázka číslo 9	
odpověď	Počet respondentů
Ano	48
Ne	15

[Zdroj: vlastní tvorba]

Pouze 7 žáků přemýšlelo nad tím, jak zlepšit bezpečnost na své škole.

Tabulka 10

Otázka číslo 10	
odpověď	Počet respondentů
Ano	56
Ne	7

[Zdroj: vlastní tvorba]

Dále měli žáci prostor pro vlastní vyjádření k této otázce. Z těch, co se vyjádřili, jsou relevantní tyto tři:

„Mít častěji nějaké debaty o bezpečnosti atd.“

„Více se bavit o problémech, než se převrhnou v něco více. Informovat děti, jak špatné jsou a jakou bolest útoky ve škole přinášejí, aby si uvědomily tíhu situace a nechtěly ji potom sami zavinit.“

„Dávat pozor, abychom nikoho nepustili do školy (cizí lidi).“

Již víme, že zajištění bezpečnosti a prevence na škole v České republice je údělem školy, který si musí převážně zajistit sama. Jak vyplývá z výsledku odpovědí na tuto otázku, je o tomto přesvědčena i převážná většina žáků. Celkem 61 z 63 žáků.

Tabulka 11

Otázka číslo 11	
odpověď	Počet respondentů
Ano	61
Ne	2

[Zdroj: vlastní tvorba]

95% žáků je přesvědčeno o tom, že by měli mít možnost přispívat svými nápady na zlepšení bezpečnosti.

Tabulka 12

Otázka číslo 12	
odpověď	Počet respondentů
Ano	60
Ne	3

[Zdroj: vlastní tvorba]

Zájem o semináře nebo workshopy by byl na této ZŠ velmi pozitivní. Celkem 52 žáků si myslí, že by bylo užitečné tyto semináře pořádat.

Tabulka 13

Otázka číslo 13	
odpověď	Počet respondentů
Ano	52
Ne	11

[Zdroj: vlastní tvorba]

Vzhledem k věku žáků byly možnosti odpovědí u této otázky tři.

Z výsledku vyplývá, že by převážná většina žáků měla zájem o znovuzavedení branné výchovy.

Tabulka 14

Otázka číslo 14	
odpověď	Počet respondentů
Ano	43
Ne	2
Nevím co to je	18

[Zdroj: vlastní tvorba]

Žáci chodí do školy téměř každý den, takže znají i její slabá místa. 48 žáků souhlasí s tím, že by zvýšená přítomnost technického zabezpečení a pracovníků bezpečnostní služby zvýšilo bezpečnost na jejich škole.

Tabulka 15

Otázka číslo 15	
odpověď	Počet respondentů
Ano	48
Ne	15

[Zdroj: vlastní tvorba]

Poslední otázka, jediná plně otevřená odpovědím žáků. Zde jsou relevantní odpovědi žáků na otázku, jaké další kroky k lepší bezpečnosti by měla škola podniknout.

Tabulka 16

Otázka číslo 16	
odpověď	
1.	„Bavit se o tom více, abychom věděli, co a jak.“
2.	„Sledovat chování a změny žáků. Bavit se o tom více a naučit studenty co dělat při krizových situacích. Mít školního psychologa, aby se děti mohly svěřit o svých problémech a vyřešit je racionálně.“

3.	<i>„Větší kontrola mentálního stavu žáků/učitelů.“</i>
4.	<i>„Zlepšení ochrany u vchodů.“</i>
5.	<i>„Nevím, asi více kontrolovat, aby se do školy nenosily nebezpečné předměty.“</i>
6.	<i>„Dát do školy security.“</i>
7.	<i>„Posílit/zavést dohled policistů.“</i>
8.	<i>„Poučit žáky co a jak, abychom se do této situace nikdy nedostali“</i>
9.	<i>„Více hlídat areál školy.“</i>
10.	<i>„Najmout security“</i>
11.	<i>„Učit děti kam se schovat, nebo jak se bránit proti útokům.“</i>
12.	<i>„Zavést zpátky brannou výchovu. Kdyby byl chemický útok, tak skoro všichni neví, co dělat, ani jak střílet ze vzduchovky třeba.“</i>
13.	<i>„Nějaká školení.“</i>
14.	<i>„Například ráno při vstupu do školy by mohlo být více policejních hlídek.“</i>
15.	<i>„Detektor kovu.“</i>
16.	<i>„Více se bavit o tom, jak se zachovat, když něco takového nastane.“</i>
17.	<i>„Aby školu někdo hlídal, nebo kamery, víc než jich je teď. Každé dítě by mělo být v bezpečí.“</i>
18.	<i>„Aby byly ve školách výcviky na různé situace např.: střelba ve škole, kdyby nastala válka, kdyby hořela škola atd...“</i>
19.	<i>„Podle mě bychom měli takové problémy řešit. Chápu, je to škola, ale měli bychom se o tom učit. Ne, jen ČJ, M, ale i tohle třeba.“</i>
20.	<i>„Bavit se o tom více, abychom věděli, co a jak.“</i>
21.	<i>„Sledovat chování a změny žáků. Bavit se o tom více a naučit studenty co dělat při krizových situacích. Mít školního psychologa, aby se děti mohly svěřit o svých problémech a vyřešit je racionálně.“</i>
22.	<i>„Větší kontrola mentálního stavu žáků/učitelů.“</i>
23.	<i>„Zlepšení ochrany u vchodů.“</i>

[Zdroj: vlastní tvorba]

8.2.2. Zaměstnanci

Poměr zaměstnanců v navrácených dotaznících je následující:

Tabulka 17

Otázka číslo 1	
odpověď	počet respondentů
Pedagogický pracovník	18
Nepedagogický pracovník	6

[Zdroj: vlastní tvorba]

Dle Většiny respondentů, probíhá výuka v oblasti bezpečnosti na škole minimálně jednou ve školním roce.

Tabulka 18

Otázka číslo 2	
odpověď	počet respondentů
Vůbec	1
1x ve školním roce	14
Jednou za půl roku	5
Pravidelně je výuka zařazena v rozvrhu	4

[Zdroj: vlastní tvorba]

V další otázce naprostá většina, 24 respondentů, souhlasí s tím, že by měla být úzká spolupráce mezi složkami IZS a školou.

Tabulka 19

Otázka číslo 3	
odpověď	počet respondentů
Ano	24
Ne	0

[Zdroj: vlastní tvorba]

Dle většiny respondentů poskytuje ZŠ Lidická psychologickou podporu studentům. Ze zjištěných informací má daná škola externího psychologického pracovníka. Nikoliv stálého zaměstnance.

Tabulka 20

Otázka číslo 4	
odpověď	počet respondentů
Ano	22
Ne	2

[Zdroj: vlastní tvorba]

Převážná většina zaměstnanců školy si uvědomuje své důležité postavení z hlediska bezpečnosti školy a aktivně pracují na vytváření bezpečného a podpůrného prostředí pro studenty.

Tabulka 21

Otázka číslo 5	
odpověď	počet respondentů
Ano	22
Ne	2

[Zdroj: vlastní tvorba]

S materiály ke vzdělávání studentů je to složité, jak již vyplynulo v rozhovoru s ředitelem. 15 respondentů má dle jejich odpovědi k dispozici dostatečné materiály pro vzdělávání studentů v oblasti bezpečnosti. Otázkou je, zdali oni sami skutečně mají dostatečné informace a vzdělání v této oblasti.

Tabulka 22

Otázka číslo 6	
odpověď	počet respondentů
Ano	15
Ne	9

[Zdroj: vlastní tvorba]

Kromě jednoho zaměstnance školy si všichni ostatní myslí, že by mělo být školám poskytnuto více financí na zajištění bezpečnosti na školách.

Tabulka 23

Otázka číslo 7	
odpověď	počet respondentů
Ano	23
Ne	1

[Zdroj: vlastní tvorba]

18 respondentů se cítí dostatečně informováno o možných rizicích. Zbýlých 6 nemá povědomí o hrozbách, které mohou ohrozit jejich školu.

Tabulka 24

Otázka číslo 8	
odpověď	počet respondentů
Ano	18
Ne	6

[Zdroj: vlastní tvorba]

Zaměstnanci ZŠ Lidická spíše nedebatují o otázkách týkajících se bezpečnosti.

Tabulka 25

Otázka číslo 9	
odpověď	počet respondentů
Nikdy	0
Spíše ne	13
Spíše ano	5
Ano, pravidelně	6

[Zdroj: vlastní tvorba]

Naprostá většina zaměstnanců vidí důležitost v školení pedagogů v oblasti bezpečnosti.

Tabulka 26

Otázka číslo 10	
odpověď	počet respondentů
Ano	24
Ne	0

[Zdroj: vlastní tvorba]

Stejně jako u dotazníků pro žáky i zde je vidět, že na komunikaci učitel – žák si dnešní základní školy zakládají. Naprostá většina respondentů si buduje s žáky důvěru a podporuje je v tom, aby se jim v případě nouze svěřili a informovali je o možných hrozbách.

Tabulka 27

Otázka číslo 11	
odpověď	počet respondentů
Ano	24
Ne	0

[Zdroj: vlastní tvorba]

Všichni zaměstnanci jsou přesvědčeni o tom, že by měli být pedagogové aktivně zapojeni do tvorby bezpečnostních plánů a opatření ve škole.

Tabulka 28

Otázka číslo 12	
odpověď	počet respondentů
Ano	24
Ne	0

[Zdroj: vlastní tvorba]

V následující otázce vidíme nedostatky ve vzdělávání v oblasti bezpečnosti na školách. 19 respondentů odpovědělo, že škola nepořádá semináře ani workshopy pro studenty. Vzhledem k nedostatkům dotazníkového šetření nemůžeme s jistotou určit, jak myslelo 5 respondentů svou odpověď. Vzhledem k tomu, že již z rozhovoru víme, že se žádné semináře ani workshopy na toto téma nekonají.

Tabulka 29

Otázka číslo 13	
odpověď	počet respondentů
Ano	5
Ne	19

[Zdroj: vlastní tvorba]

Pro opětovné zavedení branné výchovy je celkem 19 respondentů. Jak již bylo řečeno v rozhovoru ze strany ředitele. I on sám by byl pro zavedení určité obdoby branné výchovy.

Tabulka 30

Otázka číslo 14	
odpověď	počet respondentů
Ano	19
Ne	5

[Zdroj: vlastní tvorba]

Že by ochranka a další technické zabezpečení mohlo zvýšit bezpečnost školy je přesvědčena převážná část respondentů.

Tabulka 31

Otázka číslo 15	
odpověď	počet respondentů
Ano	23
Ne	1

[Zdroj: vlastní tvorba]

Na otevřenou otázku, jaké kroky by měla škola podniknout ke zlepšení bezpečnosti školního prostředí, uvedli zaměstnanci školy následující:

Tabulka 32

Otázka číslo 16	
odpověď	
1.	<i>„Myslím si, že by měl být personál lépe proškolen“</i>
2.	<i>„Nácvik konkrétních reakcí na nebezpečné situace.“</i>
3.	<i>„Opravit vstupní dveře, umístit k nim kamery a zavést jiný typ domofonů.“</i>
4.	<i>„Semináře a workshopy pro učitele/zaměstnance i studenty z řad IZS.“</i>
5.	<i>„Zvýšená ostraha.“</i>
6.	<i>„Navázat užší spolupráci s Policií ČR/Městskou policií v Hrádku – přednášky, ukázky, projekty...“</i>
7.	<i>„Pravidelné nácviky situací (požár, apod.).“</i>
8.	<i>„Posílení dozorů.“</i>
9.	<i>„Prevence mezi lidmi – aby nedocházelo k nebezpečí.“</i>

[Zdroj: vlastní tvorba]

8.3. Limity výzkumu

Limity této práce vyplývají především ze zvolených metod výzkumu a omezenosti sběru dat na jedinou školu. Nelze tedy brát výstup praktické části jako obecný pro všechny školy v zemi, kraji, městě. Jedná se o průzkum pouze na jedné zvolené ZŠ a posouzení rizik pouze dané školy.

V dotazníkovém šetření, i přes anonymizaci, nelze jasně stanovit, jestli respondent odpovídá upřímně a pravdivě. Výsledek je také ovlivněn mírou návratnosti dotazníků v papírové podobě a relativní složitostí vyhodnocení v případě jejich vysokého počtu.

Omezení výzkumu vyplývá i z techniky rozhovoru a jeho typickými nedostatky. Respondent se mohl na otázky připravit a nemusí stejně jako u dotazníku odpovídat pravdivě, nebo může uvést zkreslenou pravdu.

Závěr

Obecně pro školy v České republice platí, že největším problémem v oblasti bezpečnosti na školách je nejednotný postup v rámci vzdělávání o bezpečnosti jak žáků, tak pedagogů a nepedagogických pracovníků. Nedostatek nácviku a nepřipravenost na různé krizové situace může znamenat mnohem větší škody a ztráty na životech, které mohou být později způsobeny v případě vzniku mimořádné události na škole. Ne jinak je tomu na škole ZŠ Lidická. Z rozhovoru s ředitelem školy (viz. kapitola 8.1) vyplývá, že nácvik evakuace, který byl vždy tradičně jednou za rok, se již nenacvičuje ani jednou za celý školní rok. Důvodem je k tomu, dle ředitele školy a krizového intervenanta, špatný přístup rodičů dětí a psychologický tlak, který toto cvičení na děti vyvíjí. Avšak z dotazníkového šetření vyplývá, že by většina dětí druhého stupně naopak uvítala nácvik a názornou ukázkou, jak reagovat na krizovou situaci. Nejednotnost vzdělání v oblasti bezpečnosti má však i svůj další opodstatněný důvod a tím je věk žáků. Základní škola Lidická má žáky od prvních do devátých tříd a není tedy možné vzhledem k nízkému věku mnoha žáků vysvětlit rizikovost situace takto malým dětem. Vystává však mnoho dalších otázek z oblasti psychologie. Snižuje se psychická odolnost dětí až tak, že s nimi nemůže být prováděn nácvik krizových situací? Opravdu je tento nácvik pro děti tak velký psychický tlak, že to musí za dítě později ve škole řešit rodič? Rodič je aktivním „členem“ školy, ale je na místě, aby zbytečně eskaloval situaci a ztěžoval zajištění bezpečnosti na škole? Protože dle zjištěných informací nezřídka kdy dochází k tomu, že si rodiče stěžují i na nácvik evakuačního plánu školy, a tím ztěžují i samotné předání informací žákům pro zajištění jejich bezpečnosti. Citace ředitele školy z rozhovoru: *„Požární cvičení by mělo být minimálně jednou za rok, ale to neděláme. Jednak kvůli hlášení, a jednak protože to je někdy složité s rodiči. Víím, že s tím měli už v minulosti problém, že jsme udělali poplach a pak mě bombardovali rodiče, co si to vůbec vymýšlíme, proč to děláme, že děti nechtějí chodit do školy, že brečely celý večer, protože se bály, že jim shoří škola.“* (Zdroj: POLÁČEK, Jaroslav. KLENOVIČOVÁ, Iva. PELANT, Michal. *Rozhovor s ředitelem školy a krizovým interventem*. Hrádek nad Nisou. 22.02.2024. Osobní

komunikace.) Toto téma by mělo být probráno v rámci alespoň třídních schůzek a měla by být vysvětlena důležitost těchto cvičení.

Z technického zabezpečení je na ZŠ Lidická kamerový systém, centrální klíč, pohybová čidla a pult centrální ochrany napojený na externí firmu Jablotron. Režimové pracoviště u vchodových dveří, kde stojí dva pracovníci školy funguje ráno, když jdou žáci do školy. Následně se dveře školy zavrou a pokud chce osoba vstoupit do budovy školy, musí zazvonit. Všichni učitelé mají přístup ke kamerovému systému, který snímá vchodové dveře. Je zde místní úpravou vymezena povinnost zaměstnance buď kamerou nebo fyzicky zkontrolovat, kdo do školy vchází, koho vpouští dovnitř. Za tuto povinnost však není sankce a velmi často dochází k tomu, že se po škole pohybuje nepovolaná osoba. Toto je i přes dobré technické zabezpečení nedostatek, který tkví v lidském faktoru, kdy zaměstnanec vpustí do školy nepovolanou osobu, protože poruší povinnost kontroly. Žáci i zaměstnanci vstupují do školy pomocí čipů.

Sám ředitel školy v rozhovoru uvedl toto: *„Jestli nám něco chybí, tak nám chybí to, že nemáme zpracovanou žádnou metodiku, jak postupovat v takové krizové situaci. Krizový intervent nám zpracovává krizové scénáře, ale až do události na Filozofické fakultě jsme takové věci moc neřešili.“* (Zdroj: POLÁČEK, Jaroslav. KLENOVIČOVÁ, Iva. PELANT, Michal. *Rozhovor s ředitelem školy a krizovým interventem*. Hrádek nad Nisou. 22.02.2024. Osobní komunikace.) Z tohoto vyplývá, že škole stále chybí určitá metodika, jak postupovat v případě vzniku krizové situace. Opět se dostáváme k faktu, že se vedení škol snaží o opatření, která však nemají moc velký smysl. Důvodem je neodborné posouzení rizik, pokud k němu vůbec dochází, a vymyšlení bezpečnostních opatření narychlo tzv. na koleni. Děje se tak po útoku na Filozofickou fakultu, stejně jako po útoku v roce 2014 ve Žďáru nad Sázavou. Po tomto útoku školy také plošně prováděly změny v systému zabezpečení. Tyto byly ale z velké části spíše technické.

V následující části je přehled silných stránek ZŠ Lidická v Hrádku nad Nisou, zjištěných nedostatků v bodech a následné doporučení možných postupů pro zajištění bezpečnosti na škole. Tyto informace vychází z praktické části této bakalářské práce.

Technické zabezpečení školy:

- ✓ Kamerový systém
- ✓ Čidla pohybu a alarm napojený na PCO
- ✓ Zámkový systém, vstup do budovy pomocí čipů
- ✓ Režimové pracoviště
- Laxnost personálu při vpouštění neoprávněných osob do budovy školy, nejsou sankce za porušení povinnosti. Špatná identifikace návštěv.

Bezpečnostní opatření:

- ✓ Ve Školním řádu je ošetřeno vybavení žáků (zakázané předměty a látky)
- ✓ Úzká spolupráce s místním Obvodním oddělením policie a Městskou policií v Hrádku nad Nisou
- ✓ Žáci škoře, jak vyplývá z dotazníkového šetření, věří
 - Neexistuje metodika, jak předcházet vzniku krizových situací a jak postupovat v případě jejich vzniku
 - Na škole není odpovědná osoba, včetně krizového intervenanta, která by věděla, jak postupovat v případě útoku na školu. Výsledkem by mohl být jen chaos a obrovské škody při vzniku takové situace.
 - Návčik evakuačního plánu neprobíhá ani jednou v roce, nyní již dlouhou dobu neprobíhá vůbec
 - Není snahou školy zajistit bezpečnostní audit a vyhodnocení rizik
 - Nedostatečná komunikace s rodiči žáků ohledně bezpečnosti
 - Vedení školy není obeznámeno s ČSN 73 4400

Doporučení vycházející ze zjištěných nedostatků:

1. Interní ošetření sankcí a opětovné proškolení personálu při vpouštění osob do budovy školy, popřípadě zavedení pracovní pozice na vrátnici.
2. Bezpečnostní audit pro vyhodnocení rizik provedený specialistou
3. Svolat schůzi s rodiči a vysvětlit naléhavost situace v oblasti bezpečnosti. Především vysvětlit důležitost návčiků na vznik krizových situací. Požádat o shovívavost k restriktivním opatřením.
4. Opětovné zavedení návčiku evakuačního plánu.
5. Seznámit se s ČSN 73 4400 a její zjednodušenou metodikou pro aplikaci.

6. Zajistit školení a workshopy pro zaměstnance.
7. Zajistit školení a workshopy pro žáky.
8. Především by škola neměla čekat na vytvoření jednotného závazného právního a metodického systému ze strany státu. Bezpečnosti v případě útoku si musí každá škola nyní ošetřit sama.

Nelze však v rámci praktické části bakalářské práce aplikovat závěry na všechny školy obecně. Praktická část se zabývá pouze danou školou a na jakékoliv jiné škole není možné vyhodnocovat bezpečnost stejně. Jinak tomu bude v případě mateřské, střední a vyšší odborné školy.

Jednotná právní úprava zajištění bezpečnosti na školách v České republice v případě násilného útoku v podstatě neexistuje. Existují však metodiky, které mohou pomoci vedení škol tuto bezpečnost zařídit v co možná největší míře. V tuto chvíli je bezpečnost a připravenost škol v rukách vedení dané školy. Téma bezpečnosti na školách je vzhledem k nedávnému útoku na Filozofické fakultě opět masivně probíraným tématem. Útoky nelze bezpečně předpovědět, avšak nelze je ani v budoucnosti vyloučit. Proto je třeba mít školy a žáky, jakožto budoucnost národa, v co možná největším bezpečí a minimalizovat ztráty v případě útoku.

Zdroje

1. POLÁČEK, Jaroslav. KLENOVIČOVÁ, Iva. PELANT, Michal. *Rozhovor s ředitelem školy a krizovým interventem*. Hrádek nad Nisou. 22.02.2024. Osobní komunikace.
2. VYHŇÁK, Aleš. *Ochrana a zabezpečení měkkých cílů se zaměřením na školy*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2019. [cit. 2024-02-25].
3. ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA. SLADKÝ, Libor. *Metodika k České technické normě ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx> [cit. 2023-12-10].
4. BADOŠEK, Radim. *Ochrana měkkých cílů*. Online. Česko - Slovenský portál o bezpečnosti. 2008. Dostupné z: <https://www.securityoutlines.cz/sileni-strelci-ve-skolach-historie-rizika-predikce-utoku-a-bezpecnostni-opatreni/>. [cit. 2024-01-01].
5. BECHYNKOVÁ, Lucie. KRČMOVÁ, Bára. *Opravdové zločiny – Columbine High School masakr*. Zvukový záznam Spotify. Praha. 2020. [cit. 2024-03-01].
6. ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. Online. Zákony pro lidi. 2004. 190/2004. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=561%2F2004>. [cit. 2023-12-10].

7. ČT 24. *Střelba zní americkými školami často. V nejhorších masakrech zemřely desítky lidí.* Online. Česká televize. 25.05.2022. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/strelba-zni-americkymi-skolami-casto-v-nejhorsich-masakrech-zemrely-desitky-lidi-20043> [cit. 2023-12-31].
8. KLIČKA, Jan. *Útoky na školách v ČR? Tragédie na fakultě v Praze se zařadila k těm nejhorším.* Online. Moravskoslezský Deník. 21.12.2023. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/strelba-na-skole-v-praze [cit. 2024-03-01].
9. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti.* Online. MŠMT. 2015. MŠMT. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/minimalni-standard-bezpecnosti-a-vyhlaseni-neinvesticniho>. [cit. 2024-02-01].
10. MINISTERSTVO VNITRA. *Česká technická norma ČSN 73 4400, Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení.* Online. Praha. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zverejneni-ceske-technicke-normy-csn-73-4400-prevence-kriminality-rizeni-bezpecnosti-pri-planovani-realizaci-a-uzivani-skol-a-skolskych-zarizeni.aspx> [cit. 2023-12-01].
11. MINISTERSTVO VNITRA. *Metodika Ochrana měkkých cílů.* Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx> [cit. 2024-01-01].

12. NOVÁK, Libor. *USA, Rusko i Afrika. Střelby ve školách jsou celosvětový fenomén, včerejší masakr je druhý nejhorší v EU*. Online. Eurozpravy.cz. 22.12.2023. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/usa-rusko-i-afrika-strelby-ve-skolach-jsou-celosvetovy-fenomen-vcerejsi-masakr-je-druhy-nejhorsi-v-eu.7j3h49wo> [cit. 2023-12-31].
13. SMETANA, Ľubomír. JADRNÁ, Anna. *Inspekce prověřuje po žďárském útoku zabezpečení ve školách*. Online. Český rozhlas Radiožurnál. 21.10.2014 Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/inspekce-proveruje-po-zdarskem-utoku-zabezpeceni-ve-skolach-6231258>. [cit. 2024-02-07].
14. SOFT TARGETS PROTECTION INSTITUTE, KALVACH, Zdeněk. *Metodika Základy ochrany měkkých cílů*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Online. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx> [cit. 2023-12-01].
15. ŠŤASTNÁ, Michaela. *Současná a připravovaná právní úprava BOZ dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. Znalostní systém prevence rizik v BOZP Dostupné z: <http://www.bozpinfo.cz/sites/default/files/obsah/super-obsah/bezpecnost-ochrana-zdravi-ve-skolstvi-v-cr-aktualni-temata-2016/soubory/01-stastna-bezpecnost-ochrana-zdravi-deti.pdf> [cit. 2023-12-10].
16. VOKÁČ, Martin. BÁRTA, Jiří. DUDÁŠOVÁ, Zuzana. JAKUBCOVÁ, Hana. *Žena s nožem pobodala ve škole studenty. Šestnáctiletý hoch zemřel*. Online. IDnes. 14.10.2014. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou.A141014_090808_jihlava-zpravy_mv. [cit. 2024-01-20].

17. JANATA, Václav. KVASNIČKA, Jakub. *Hlasy zločinu – Příklad, který otřásl Českem. Schizofrenička šla vraždit do školy, ubodala statečného studenta Petra*. Zvukový záznam Spotify. Praha. CNN Prima NEWS. 2024. [cit. 2024-03-01].

18. PROŠKOVÁ, Tereza. MACHÁČKOVÁ, Petra. *Insta Crime Podcast – První vražedný útok na vyučujícího v České republice*. Zvukový záznam Spotify. Praha. Blesk. 2022. [cit. 2024-03-01].

Seznam grafů

Graf 1 – Jednotlivé typy teroristických útoků	11
Graf 2 – Jednotlivé cíle teroristických útoků	11
Graf 3 – Skladba bezpečnostních opatření ve školském zařízení	27

Seznam tabulek

Tabulka 1	37
Tabulka 2	38
Tabulka 3	38
Tabulka 4	38
Tabulka 5	39
Tabulka 6	39
Tabulka 7	39
Tabulka 8	40
Tabulka 9	40
Tabulka 10	40
Tabulka 11	41
Tabulka 12	41
Tabulka 13	41
Tabulka 14	42
Tabulka 15	42
Tabulka 16	42
Tabulka 17	44
Tabulka 18	44
Tabulka 19	44
Tabulka 20	45
Tabulka 21	45
Tabulka 22	45
Tabulka 23	46
Tabulka 24	46
Tabulka 25	46
Tabulka 26	47
Tabulka 27	47
Tabulka 28	47
Tabulka 29	48
Tabulka 30	48
Tabulka 31	48
Tabulka 32	49

Seznam příloh

- A)** Dotazník pro studenty
- B)** Dotazník pro zaměstnance
- C)** Osnova pro rozhovor s ředitelem školy a krizovým interventem

Přílohy

A)

DOTAZNÍK – Studenti

Vážení respondenti,

děkuji, že jste si našli čas na vyplnění tohoto dotazníku. Jeho účelem je získat informace k mé bakalářské práci na téma "Ochrana škol před terorem a ostatními útoky". Vaše odpovědi mi pomohou lépe porozumět, jak vypadá současná situace bezpečnosti na školách a jaká je strategie škol při vzniku a zvládnutí mimořádné situace.

Prosím, vyplňte tento dotazník co nejupřímněji, aby bylo dosaženo co nejpřesnějších výsledků. Vaše odpovědi budou zpracovány v anonymitě, rozděleny do dvou skupin studenti/zaměstnanci a použity budou pouze pro účely této studie.

Děkuji za vaši účast.

S pozdravem,

pprap. Michal Pelant

Dotazník pro studenty:

- označte křížkem

1. Do jaké třídy ZŠ chodíte?

- 6. třída
- 7. třída
- 8. třída
- 9. třída

2. Cítíte se většinou bezpečně ve své škole?

- Ano*
- Ne*

3. Měli jste někdy obavy z možného útoku nebo nebezpečné situace ve škole?

- Ano*
- Ne*

4. Myslíte si, že je důležité, aby škola měla plány evakuace a postupy v případě nouze?

- Ano*
- Ne*

5. Byli jste někdy svědky podezřelého chování nebo hrozby na školním pozemku?

- Ano*
- Ne*

6. Máte povědomí o tom, jakými způsoby můžete upozornit na podezřelé chování či nebezpečné situace ve škole? Víte, na koho se můžete obrátit?

- Ano*
- Ne*

7. Myslíte si, že by měla být ve školách posílena prevence a vzdělávání ohledně bezpečnostních opatření?

Ano

Ne

8. Cítíte se dostatečně informovaní o bezpečnostních opatřeních a např. o evakuačním plánu vaší školy?

Ano

Ne

9. Máte důvěru v to, že by vaše škola byla schopna účinně reagovat v případě krizové situace?

Ano

Ne

10. Přemýšleli jste někdy o tom, jak byste mohli přispět sami ke zlepšení bezpečnosti na vaší škole?

Ano

Ne

Pokud ano, tak jakým způsobem:

11. Myslíte si, že je důležité, aby se škola aktivně zapojovala do prevence a ochrany školy před možnými hrozbami?

Ano

Ne

12. Měli by mít studenti možnost přispívat nápady na zlepšení bezpečnosti ve škole?

Ano

Ne

13. Myslíte si, že by bylo užitečné pořádat pravidelné semináře nebo workshopy o bezpečnosti pro studenty?

- Ano*
- Ne*

14. Jste pro opětovné zavedení branné výchovy na školách?

- Ano*
- Ne*
- Nevím co to je*

15. Souhlasíte s tím, že zvýšená přítomnost bezpečnostní služby (security) nebo bezpečnostních kamer a rámu (na detekci kovů) může zvýšit bezpečnost na škole?

- Ano*
- Ne*

16. Jaké další kroky by měla vaše škola podniknout ke zlepšení bezpečnosti školního prostředí?

Děkuji za vyplnění mého dotazníku. 😊

B)

DOTAZNÍK – Zaměstnanci

Vážení respondenti,

děkuji, že jste si našli čas na vyplnění tohoto dotazníku. Jeho účelem je získat informace k mé bakalářské práci na téma "Ochrana škol před terorem a ostatními útoky". Vaše odpovědi mi pomohou lépe porozumět, jak vypadá současná situace bezpečnosti na školách a jaká je strategie škol při vzniku a zvládnání mimořádné situace.

Prosím, vyplňte tento dotazník co nejupřímněji, aby bylo dosaženo co nejpřesnějších výsledků. Vaše odpovědi budou zpracovány v anonymitě, rozděleny do dvou skupin studenti/zaměstnanci a použity budou pouze pro účely této studie.

Děkuji za vaši účast.

S pozdravem,

pprap. Michal Pelant

Dotazník pro zaměstnance:

- označte křížkem

1. Jste:

- Pedagogický pracovník
- Nepedagogický pracovník

2. Jak častou vás na škole probíhá výuka bezpečnosti?

- Vůbec*
- 1x ve školním roce*
- Jednou za půl roku*
- Pravidelně je výuka zařazena v rozvrhu*

3. Souhlasíte s tím, že spolupráce s místními bezpečnostními složkami (policie, MP, hasiči) může přispět k bezpečnosti ve škole?

- Ano*
- Ne*

4. Poskytuje vaše škola psychologickou podporu studentům v kontextu bezpečnostních opatření, bezpečnostní situace a strachu z možného útoku?

- Ano*
- Ne*

5. Pracujete aktivně na vytváření bezpečného a podpůrného školního prostředí pro studenty?

- Ano*
- Ne*

6. Máte k dispozici dostatečné zdroje a materiály pro vzdělávání studentů o bezpečnostních opatřeních?

- Ano*
- Ne*

7. Myslíte si, že by mělo být více financí alokováno na bezpečnostní opatření ve školách?

- Ano*
- Ne*

8. Máte dostatečné povědomí o možných rizicích a hrozbách, které mohou ohrozit bezpečnost na vaší škole?

- Ano*
- Ne*

9. Jak často probíráte s kolegy otázky týkající se bezpečnosti ve škole?

- Nikdy*
- Spíše ne*
- Spíše ano*
- Ano, pravidelně*

10. Považujete za důležité, aby pedagogové byli školeni v oblasti bezpečnosti ve škole?

- Ano*
- Ne*

11. Budujete si s žáky důvěru a podporujete je v tom, aby vás informovali o podezřelém chování nebo možných hrozbách?

- Ano*
- Ne*

12. Měli by být pedagogové aktivně zapojeni do tvorby bezpečnostních plánů a opatření ve škole?

- Ano*
- Ne*

13. Pořádáte pravidelné semináře nebo workshopy o bezpečnosti pro studenty?

- Ano*
- Ne*

14. Jste pro opětovné zavedení branné výchovy na školách?

- Ano*

Ne

15. Souhlasíte s tím, že zvýšená přítomnost bezpečnostní služby (security) nebo bezpečnostních kamer a ráků (na detekci kovů) může zvýšit bezpečnost na škole?

Ano

Ne

16. Jaké další kroky by měla vaše škola podniknout ke zlepšení bezpečnosti školního prostředí?

Děkuji za vyplnění mého dotazníku. ☺

C)

ROZHOVOR – Ředitel školy, Krizový intervent

V dnešní době se bezpečnost veřejných institucí stává stále naléhavějším tématem v rámci celosvětového kontextu. Zvláště pak ochrana škol a školních prostorů před teroristickými útoky a jinými formami násilí získává na důležitosti vzhledem i k posledním událostem na konci roku 2023 v Praze. Tato práce se zabývá problematikou bezpečnosti škol v České republice.

Pro ředitele školy:

1. Jakými předpisy je u Vás na škole upravena bezpečnost a bezpečnostní opatření?

- Školní řád
- Česká technická norma ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení

2. Jaká opatření má škola vaše pro zajištění bezpečnosti studentů a personálu?

3. Jaké jsou největší bezpečnostní výzvy, se kterými se vaše škola momentálně potýká?

4. Jak spolupracuje škola se zainteresovanými stranami, jako jsou rodiče, místní policejní oddělení a městská rada, k posílení bezpečnosti?

5. Jaké kroky by vaše škola podnikla v případě mimořádné události nebo krize, jako je například útok nebo přírodní katastrofa?

6. Jaké máte plány evakuace?

7. Jak probíhá u vás na škole výuka v oblasti bezpečnosti?

Pro krizového intervenanta:

8. Jaké jsou vaše zkušenosti s řešením krizových situací na školách?

9. Jaké jsou nejčastější typy krizových situací, se kterými se setkáváte v oblasti školství, co nejčastěji řešíte?

10. Jaká je vaše úloha jako krizového intervenanta při vzniku krizové situace, např. útok na školu, nebezpečný pachatel vnikl do školy apod.?

11. Jak může krizový intervent přispět k posílení bezpečnosti?

12. Jaké jsou nejlepší postupy pro školy při zvládnutí krizové situace a jaká je nejlepší reakce na krizové situace?